

Administrația Română

Organul Asociației Generale a Notarilor Comunali din România

APARE LUNAR
REDACTOR: ISAC E. ISACU, NOTAR

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
TIMIȘOARA I, STR. 10 MAIU No. 3.

PROFESIONALE

Prietenii Notarilor.

OCTAVIAN FURLUGEANU
deputat de Caraș

Fiecare din noi crede, că suntem înconjurați de persoane, hotărâte a ne da tot sprijinul în vremuri de bejenie.

Fiecare din noi stând la masa de scris în micul

Dr. AUREL MILLEA
deputat de Năsăud

birou notarial, să simte măgulit, când cetățenii cu agendele lor zilnice ies satisfăcuți, că treburile lor sunt bine făcute!

Fiecare din noi să simte măgulit, când ca un

adevărat părinte dă sfaturi înțelepte sătenilor, pentru ca morala și cinstea plantată în ei, să ducă la bun sfârșit promovarea intereselor familiare și apoi naționale ale lor.

Poate cineva mai fericit decât acel notar, care după ani de muncă asiduă și de îndrumări blânde și pline de raționament, i-și vede comuna aliniată, planurile de sistematizare desăvârșite, casele și locuințele curate și disciplina locuitorilor oțelită în așa grad, că un cuvânt al notarului este de ajuns ca orice lucrare să fie executată prompt și fără șovăire.

Credeți oare, că tot atât de mare este bucuria bietului notar și atunci, când are de aranjat chestiuni personale, chestiuni de brânșă, s'au când cu votarea unei legi ce-l privește solicită dela acei pe cari i-a sprijinit bunăvoința ?

Credeți, că atunci când este vorba de juste dezerate, prietenii și laudătorii de eri i-ți oferă sprijin și bunăvoință ?

În valurile vieții lucrurile se schimbă.

Acei cari nu te-au molestat deloc, acei sunt gata să-și ofere sprijinul și vor merge cu tine, convinși că fac o faptă bună — până la sfârșit.

Așa s'a întâmplat nu de mult, că atunci când toate speranțele erau pierdute, când voința și puterile ne-au slăbit, au apărut din negura vremii brațele de ajutor ale trimișilor lui Dumnezeu, ca pe acei cu inima curată și cu conștiința împăcată, că și-au făcut întotdeauna datoria, să-i ajute, să-le salveze interesele.

Așa s'a întâmplat că cu ocazia votării legii administrative, când era vorba de actele sub semnătură privată, acei copii de notari, azi parlamentari, Dl. **Octavian Furlugeanu**, **Dr. Aurel Millea** și acei desinteresați domni **Dr. Nerva Traian Cosma**, **Dr. Dumitru Gafton** cari cu grija de a-și face datoria cu conștiința curată, au apărat atât de dârz interesele populației cu privire la actele sub semnătură privată, că au stârnit uimirea dar și ura multora dintre aceia, cari erau de alte principii.

Octavian Furlugeanu fiu de notar, fost prefect de **Timiș-Torontal**, prieten vechi al notarilor, crescut în cinste și morală desăvârșită, a fost cel mai vajnic apărător al nostru și intereselor noastre profesionale.

Îl vedem cum se bucura cu noi împreună și cum se intrista când eram tăiați în drepturi.

Apărarea lui era idealistă și bazată pe cunoașterea în realitate a muncii depusă de notar pentru binele țării. Doar a crescut într'o astfel de familie, azi se află în timpul reculegere tot în mijlocul familiilor de notar și atunci poate că sufletul lui să se îndepărteze de acei, pe cari îi cunoaște deabinelea ?

Sprijinul și iubirea față de acest corp, apărarea intereselor noastre în parlamentul țării au pecetluit pe veci legătura de amicitie și cinste reciprocă. Debaterile parlamentare sunt tot atâtea documente, că neclintitul lui caracter de copil de notar de pe vremuri l'a ținut strâns legat de tot ce este notar.

Omagiile, dragostea noastră pentru el va fi semnele de recunoștiință și mulțumire.

Dr. Aurel Millea la rândul-i copil de notar, avocat de meserie, când a luat cuvântul la legea administrativă pentru a apăra interesele noastre și ale alegătorilor săi, a făcut o faptă nobilă.

Ce om superior ! A știut să se pună deasupra intereselor sale materiale și să se desolarizeze de un corp, din care făcea și el parte, convins că principiile acelui corp erau greșite și trecute odată în lege vor fi dăunătoare intereselor poporului.

Aceleași idealiste vederi le-a avut și simpaticul și plăcutul deputat de **Beiuș Dr. Nerva Traian Cosma**, un priceput și bun cunoscător al legii și vieții administrative !

Cari l'au ascultat vorbind și punând în cumpănă cele spuse și-au dat seama că conștiința acestui om, avocat de meserie i-i impune a merge drumul drept cu dreptatea înaintea ochilor.

Principiile lui de drept și practică administrativă soluționând multe probleme lacunice ale noii legi.

Prietenul **Dr. Dimitrie Gafton**, cu glumele lui plăcute a știut să fie gata de a se achita de obligația ce a avut-o față de sătenii din jud. **Târgu-Mureș**. Prieten al multor notari, prieten al poporului, a dat dovadă de o nețărmurită afecțiune față de aceștia.

Nu deserați deci frați notari, căci până când există oameni cu suflet idealist, veți trăi și voi !

Discuțiile parlamentare dovedesc, că suntem un corp, de care trebuie să se țină cont ! Acei, ce cunosc munca noastră, cea de toate zilele în adevărata ei culoare, ne prețuiesc ! Suntem un factor indispensabil în această țară și că dezideratele noastre n'au găsit întotdeauna perfectă soluționare, este vina că suntem un stat cu prea multă experiență administrativă.

Munciți cu asiduitatea și cinstea de până acum, și timpul ne va scoate învingători.

Dr. A. L.

Nedreptățirea muncii.

Legea administrativă recent votată, face o distincțiune între actualii notari în funcțiune și cei care vor fi numiți cu îndeplinirea titlurilor de capacitate prevăzute în noua lege, atât în ceea ce privește stabilitatea cât și în ceea ce privește drepturile la gradații.

O asemenea deosebire nu poate aduce nici un bine administrației, admitând existența unor funcționari, care deși **egali în ce privește datorile și răspunderile, nu sunt egali în ceea ce privește drepturile.**

Se stabilește anume o clasă a notarilor posedând anumite titluri, cari se bucură de dreptul la gradații și stabilitate în funcțiune cu toate drepturile, și o a doua clasă a celor cu mai puține titluri, care îndeplinesc datoria cel puțin tot cu atâta competență și pricepere ca și colegii lor favorizați, însă cărora nu li-se acordă dreptul la gradații, ba unii sunt chiar eliminați din serviciu.

Nimeni și mai puțin corpul notarial, nu poate să nu aprobe intențiunea legiuitorului de a așeza în funcțiunile administrative, slujbași cu o cultură cât mai superioară, dar nu este mai puțin drept, că **nu notarii actuali în funcțiune poartă vreo vină că autoritățile, pe vremea când au intrat ei în slujbă, au socotit suficiente titlurile de studii ce au avut.**

Este un lucru indeobște cunoscut că pentru a fi un bun administrator, se cere pe lângă diploma de studii, un element pe care notarii cu stagiu îndelugat în funcțiune, îl au din abundență și acesta este, „experiența”.

Poate fi cineva doctor în drept sau științe de Stat și dacă nu are aplicarea necesară serviciului, nu va izbuti a realiza, ceea ce va face un funcționar cu studii inferioare însă cu pricepere și îndemânare de neîntrecut la locul ce ocupă.

E o nedreptate ce se face colegilor notari, în special celor din Vechiul Regat, atunci când se trece peste anii de muncă, în ogorul întelenit al administrației de după războiu.

Ce vină poartă ei dacă au fost chemați și primiți cu bucurie, în slujba administrației comunelor rurale?

Dreptul lor la serviciu și retribuție corespunzătoare este justificat prin muncă sârguincioasă și realizări gospodărești, în comunele rurale, cari după cum rezultă din expunerea Primului Ministru al Țării, sunt peste așteptări, față de împrejurările economice-financiare actuale și care se datoresc în mare parte acelor notari fără diplome universitare.

În țări, cu administrație și cultură superioară, **meritul individual primează oricărui titlu academic.**

Vieața de toate zilele ne arată, oameni, care deși cu mai puțină carte, se dovedesc apți a îndeplini funcțiuni pentru care acum se cer titluri academice, **uitându-se că munca, omenia și înțelepciunea le poate avea cineva, fără ca să le fi învățat în școală superioară.**

Prin cele de mai sus, repetăm, nu vroim a ignora efectele salutare ce le va avea în viitor introducerea diplomaților universitari în administrația comunelor rurale, prin întărirea autorității și prin opera culturală și gospodărească ce vor realiza.

Aceasta însă nu ne poate împiedeca de a nu arăta nedreptatea ce se face colegilor notari cu **drepturi diminuate sau chiar frustați de drepturi.**

Aceia care în timpuri critice au slujit cu cinste și pricepere administrația țării și a comunelor rurale, nu pot fi acum înlăturați din serviciu sau menținuți cu drepturi minore !

Înlăturarea lor, sau menținerea cu drepturi scăzute, constituie o nedreptate și ca orice nedreptate nu va putea dăinui!

Munca nu poate și nu trebuie nedreptățită!

Ionel V. Vlad notar.

Nedreptățile cauzate notarilor

din Vechiul Regat, Basarabia și Bucovina
prin noua lege administrativă și doliul lor.

În monitorul oficial Nr. 73 din 27 Martie a. c. a apărut și mult așteptată legea administrativă care a produs consternare și vitregie între notarii vechi-fără titluri academice ce ocupă 80% din posturile de notari la Comuniile rurale Din Regat, Basarabia și Bucovina, fiind îndepărtați sistemic de la drepturile câștigate prin legile administrative anterioare, pretinzându-li-se la bătrânețe și în prag de pensionare, să aibă neapărat 6 clase secundare spre a beneficia de drepturi la gradații și insitre.

Acestor desmoșteniți de soartă, care au dus tot greul administrațiilor Comunale în timpul tuturor prefacerilor survenite în țară dela 1908 până în prezent, azi nu li-se mai recunoaște de legiuitor dreptul la înaintare și gradațiuni după vechime și merit, deși la intrarea lor în funcțiune, au fost numiți după criteriul altor legi administrative ce nu le pretindea condițiunile din prezent, în scop a li se face numai șicane.

Pentru ca întreaga opinie publică să cunoscă în mod clar tot calvarul suferințelor acestei categorii de funcționari stabili, vom cite mai multe extrase de texte din legiuirile administrative anterioare și statutul funcționarilor publici prin care se recunosc precis drepturi notarilor și nu numai îndatoriri, răspunderi și pedepse.

I, LEGEA PENTRU ORGANIZAREA COM. RURALE DIN 1908 (VECHIUL REGAT)

Art. 107. La fiecare Comună va funcționa un notar. (Astăzi un notar funcționează la mai multe Comuni cu acelaș salariu de mizerie de 1667 lei lunar).

Art. 118. Până când școalele de notari (din Regat.) vor da numărul suficient de absolvenți, foști secretari vor fi numiți notari... dacă vor trece sau vor fi trecut examenul special prevăzut de art. 119. Acelaș drept îl au și cei care au absolvit cursul

Primar Rural dacă vor trece acelaș examen. (Prin urmare nu li sau pretins 6 clase de liceu echivoal legii, făcut azi).

Art. 119. La reședința fiecărui Județ va funcționa o comisiune examenatoare a candidaților de notari. (Acest examen îl posedă toți actualii notari aflați fără titluri academice).

Art. 120. Notarii Comunelor Rurale se impart în trei clase:

- 1) Notari de clasa I-a retribuiți cu 100 lei lunar,
- 2) Notari de clasa II-a retribuiți cu 80 lei lunar,
- 3) Notari de clasa III-a retribuiți cu 60 lei lunar:

Comunele urmând să dea notarilor locuință sau o indemnizare de cel mult 30 lei lunar. (La 1913 sau mărit salariile notarilor cu încă 20 lei lunar pentru fiecare clasă în plus).

Art. 121. Ministerul de Interne după propunerea prefectilor respectivi va putea acorda Notarilor care, după cinci ani de funcționare în urma punerii în aplicare a acestei legi se vor distinge în îndeplinirea lor, o gradațiune de 10% asupra salariului ce primesc. Gradațiile vor putea fi date din cinci ani și numai asupra salariilor, nu și asupra accesoriilor. Numărul gradațiilor se fiecează la maximum 3. (Va se zică drept recunoscut și câștigat, dar care este desființat de actuale lege după 28 de ani de funcțiune neîntreruptă ca notar, pretinzându-i-se acum 6 clase liceu, dacă cumva dorește să aibă gradație).

Art. 123. — Nouii notari numiți conform articolului 111 și 118 vor fi clasificați de clasa III-a.

Art. 124. — Notari pot fi înaintați la vacanțe în clasa imediat superioară.

Art. 212. — Notari de clasa I-a după o vechime de 4 ani în acest grad și absolvenții școalei de notari vor putea fi înaintați administratori de plăși de clasa II-a, dacă vor trece examenul de aptitudini și capacitate prevăzut de Art. 210. (Drept la înaintare care la fel a fost suprimat acestor notari, prin noua lege administrativă).

II. LEGEA UNIFICĂRII

ADMINISTRATIVE DIN 1925.

Art. 370. — Notari se numesc provizoriu și capătă stabilitatea după 2 ani. **Notari deveniți stabili, se bucură de toate drepturile și garanțiile prevăzute în statutul funcționarilor publici.**

Art. 371. — Notarii actuali provizoriu au gradul de **impegați stagiari. Notarii actuali stabili din Vechiul Regat și Basarabia, care au vechimea de 5 ani în funcțiune, au un grad superior acestora, ei pot înainta pe loc conform statutului, până la gradul de sub șef de birou inclusiv și în limita locurilor prevăzute în bugetul Ministerului de Interne.**

III. LEGEA MODIFICATOARE A L. O. A. L.

PUBL. IN MONITORUL OFICIAL Nr. 161/931.

Art. Unic. lit. C. al ultim. Notarii vor fi numiți de Prefect.

Actualii notari și secretari proveniți din notari stabili își păstrează drepturile câștigate și redevin funcționari de stat.

Până la noua legea administrativă ei vor fi salarizați de comunele respective, potrivit salariilor avute în anul 1929. (Acest salariu, era peste 2800 lei lunar, acordat notariilor în anul 1929.)

IV. LEGEA STATUTULUI FUNCȚIO-

NARILOR PUBLICI DIN 1924.

Art. 62. — **Funcționarii publici aflați în serviciu la punerea în aplicare a acestui statut și care se găseau în funcțiune la 1916, chiar dacă nu au titlurile de studii cerute, pot înainta până la Director inclusiv.**

(Prin noua legea administrativă s'a călcat abuziv și peste acest drept pentru notari).

Ne mărginim a mai cita și alte zeci de texte din alte legi similare care au respectat drepturile câștigate tuturor categoriilor de funcționari publici cu excepția nenorociților de notari, cărora nu li s'a putut menține nici a respecta drepturile lor, așa cum bine a opinat Domnul Profesor Universitar Paul Negulescu, fost Ministru, prin expunerile sale, publicate în Revista „Administrația Română” Nr. 12/934, cu privire la notari, spunând între altele, că „Notarii trebuie să fie instruiți prin școli administrative create de stat spre a căpăta o învățătură superioară, neapărată însă că, trebuiesc cu sfințenie respectate drepturile câștigate de acești zeloși funcționarii”.

V. — Actuala lege ad-tivă votată la cameră numai de 135 deputați (deci nici jumătate din No. lor,) fiind contra 7 din cei prezenți, s'a suprimat cu toată ușurința, dreptul la gradații și înaintare, privindu-i pe notari de toate drepturile câștigate prin legile administrative din trecut, astfel că în viitor, notarii din Regat, Basarabia și Bucovina, cu toată vechimea lor, hărnicia și zelul ce ar depune în serviciu, nu li se va acorda nici o distincțiune și nici o recompensă de merit. Care va fi oare stimulentele în viitor, pentru acești umili dar zeloși funcționari să muncască cu toată tragerea de inimă pe tărâm administrativ? Știm însă că, nici o lege ordinară nu poate potrivit Constituțiunii, să aibă efect retroactiv. Am dori să cunoaștem pe baza căror principii de drept s'a suprimat notarilor gradațiunile și dreptul la înaintare după 10-30 ani serviți, numiți fiind pe baza altor legi administrative anterioare, întrucât noua lege administrativă prin art. 132 le ridică complet aceste drepturi, spunând: „secretarii de plasă, actualii notari și subnotari în funcțiune cari nu îndeplinesc condițiunile art. 127 și 129, sau nu au un titlu academic, vor fi declarați notari stabili...”

Toți aceștia n'au însă dreptul la gradație, dacă nu au cel puțin 6 clase de liceu sau echivalentul lor. Ne întrebăm, ce rost are șase clase de liceu, când baza poate fi numai 4 clase de liceu, sau absolența lui? De ce nu s'a pretins oare acum 20-30 ani în urmă aceste condițiuni și pentru cari motive actualilor notari ce sau dedicat carierei o viață întreagă, — azi, li se pune stavilă drepturilor acordate pe baza legii ad-tive când au fost numiți?

Cuvântul legiuitorului angajat prin legea comunelor rurale din 1908 și legea unificării ad-tive din 1925, textele citate de noi, n'au fost respectate câtuși de puțin, ceiace dovedește, că guvernul din acele vremi, era călăuzit de principii sănătoase pentru notari, azi ne mai voind să țină seamă de cele enunțate atunci, în articolele arătate

Cine nu face politică militantă în această țară, n'are nici un drept, — este nebăgat în seamă. Clica electorală este sufletul partidelor și guvernelor noastre. **Notarii rupți de mizerie, desculți și cu hainile peticite, ca cei mai josnici cerșetori, reprezintă în comună puterea centrală, adică pe onoratul Guvern, cari desigur poate fi mândru de acest progres administrativ, când prin noua lege administrativă și alte sute de legi ce le aplică și execută acești funcționari, li s'an erciat în special diferite atribuțiuni vaste cu grave răspunderi morale și materiale și multiple sisteme de amenzi și pedepse, drepturile însă, au rămas iluzorii. Colegii cunosc în deajuns, cât suflet și muncă am depus atât la congresul nostru din București în Noembrie 1935, cum și intervențiunile făcute**

personal la Dl. Ministru de Interne, la actualul Președinte al Camerei și alți factori politici însemnați, spre a ni se recunoaște și menține drepturile câștigate, totul însă a fost de prisos.

Rămâne deschisă calea dreptății numai prin justiție pentru notari, fiind de prisos ori ce chetă pe lângă politicieni de a se reveni și da gradații notarilor și cari face parte integrantă la infimul salariu ce primesc notarii.

Repararea în parte a nedreptăților cauzate notarilor netitrați, se mai poate face numai prin **legea armonizării salariilor** ce urmează să se voteze în curând, **fixând acestei categorii de funcționari un salariu omenesc de minimum 3500 lei lunar**, altfel, notarii vor trebui să se preteze la josișii, spre a face față împrejurărilor și scumpetei de azi.

*

Dacă soarta ce ni s'a pregătit e fapt îndeplinit acum, ea se datorește în cea mai mare parte și notarilor, cari n'au fost solidari acțiunii comune dusă de filialele județene și Asociațiunea generală, întru-

cât au refuzat să suporte o cât de mică contribuțiune conducătorilor aleși, fără critică stupidă și în plus, cei mai mulți așteptând să fie biciuiți ca să se asocieze. Pentru acești domni, care merită tot stigmatul unanim și care nici până azi nu sunt asociați în lupta grea ce a dus-o Asociațiunea generală cu energicul președinte Domnul A. COMȘEA și nici nu au contribuit cu nimic, scriu acestea rânduri și-i întreb. Când vor înțelege spiritul vremii și se vor asocia și când au de gând să se dispară toată lenevia și să treacă la fapte?

E de dorit un congres general a tuturor notarilor din întreaga țară, la care să nu lipsească reprezentanții tuturor Județelor, cu care ocaziune, să se discute **îndatoririle, drepturile și răspunderile** acestei categorii de slujbași, fața cu noua lege apărută, astfel ca măcar de acum să ne înțelegem rosturile mai efectiv și toată menirea demnă ce ni se cuvine.

M. F. GRIGORIU,

președ. Asoc. Notarilor — Iași.

Lupta pentru drepturile notarilor.

— Spicuri din debaterile parlamentare. —

D. G. VÂNTU, raportor : Se propune de către domnul Furlugeanu, un amendament la alineatul 19, în sensul ca să se mențină redactarea din textul votat de Senat și suprimat de comisia administrativă a Camerii, adică : „Notarul are dreptul de a redacta actele sub semnătură privată, care sunt prevăzute în tabelul prevăzut de Ministrul de Interne, precum și dreptul de a face cereri de înscriere în Cartea Funduară. (Protestări).

D. D. IUCA, ministrul de interne Știți de ce a suprimat comisia Camerii acest alineat ? Nu pentru că ar fi considerat ca rău dispozițiunea Senatului de a le fi dat acest drept și că deci este pentru ridicarea acestui drept al notarilor din acea parte a țării, în care ei îl au.

L-a suprimat doar din motivul că această chestiune a fost soluționată de legea avocaților și, ca atare, nu are de ce să se mai ocupe de ea legea administrativă, care nu are a se preocupa de chestiunile cari intră în cadrul legii avocaților. Noi lăsăm

ca dispozițiunile din legea avocaților să-și îndeplinească tot efectul lor.

D. V. BÂRCĂ, vice-președinte : Domnul deputat Furlugeanu are cuvântul.

D. Octavian FURLUGEANU: Domnule Ministru, dacă ar rămâne legea avocaților în picioare, nu ași avea nimic de zis. Dar, cum se șoptește și se agită de către domnii avocați, că se schimbă această lege, atunci legea administrativă, care este în legătură, rămâne necomplete; adică aduce o hotărâre a unei breșele asupra unui complex ce interesează țara.

D-v. avocații, schimbându-vă legea, veți putea să lăsați această lipsă aci.

D. D. IUCA, subsecretar de stat la ministrul de interne : Nu este vorba a face concurență între legi — legea administrativă și legea avocaților. Dacă modificându-se legea avocaților ași admite că se va întâmpla ceace spui d-la, atunci în mod firesc chiar dacă ași înscrie dispozițiunea aceasta în legea ad-

ministrativă, viitoarea lege a avocaților va putea să spună: „Se abrogă orice dispoziții contrarii acestei legi”. În felul acesta va abroga și dispoziția pe care ași însera-o acum în legea administrativă.

D. Octavian FURLUGEANU D-v. avocați parlamentari, vorbiți din punctul d-v. de vedere.

D. D. IUCA, subsecretar de stat la ministerul de interne: În Parlament nu se poate pune problema pe categorii sociale. Aci suntem cu toții deputați și reprezentanți ai națiunii. Deci nu poate fi vorba că o parte din parlamentari au un interes, iar alții altul.

D. Octavian FURLUGEANU: Să vă dau un exemplu: După proiectul legii agriculturii dacă un proprietar vrea să dea în dijmă sau cum se zice la noi în Banat în parte, trebuie să închee un contract tip, pentru această bucată de pământ. Va trebui să se ducă la avocat, care să-i închee actul. Dar vă dați d-v. seama de suferințele oamenilor săraci din cele zece mii de comune? Nu observați că situația este cu totul alta? Eu cunosc problema, am fost la sate, știu care sunt vederile populației: sunt cu totul diferite de opiniile d-v. Legea aceasta a mai fost experimentată odată sub forma legiurii domnului Stere, și care s'a dovedit că nu este bună și a trebuit să fie abrogată, din cauza cererii și revoltei populației sătești.

Gândiți-vă la cele întâmplate în 1931 și 1932.

Dar mai adăug că înșiși avocații au fost aici cari s'au adresat notarilor, au creiat două clase: sus clasa seniorilor, a avocaților; cu drepturile, apoi clasa vasalilor, a notarilor, a acelor cari lucrau. Dar și unii și alții câștigau de la populația care plătea. (Înteruperi).

O voce de pe băncile majorității: Numai în Ardeal! (Aprobări pe unele bănci).

D. V. BÂRCĂ, vice-președinte: Domnule deputat, faceți-vă propunerea concret.

D. Octavian FURLUGEANU: Propunerea este: să se admită facerea lucrărilor cum s'au efectuat până acum.

D. V. BÂRCĂ, vice-președinte: Domnul deputat Folea are cuvântul.

D. Emil FOLEA Domnule președinte, domnilor deputați, în legea avocaților, astăzi în vigoare, greșit s'a reglementat chestiunea notarilor, care nu privește pe avocați.

În adevăr legea avocaților dă dreptul notarilor din Ardeal, ca aceștia să redacteze tot felul de acte, de transcrieri ale dreptului de proprietate și să le întabuleze în cartea funduară. Or este o greșală ca să se facă această reglementare a drepturilor notarilor în legea avocaților.

Chestiunea notarilor trebuie să fie reglementată aici, în legea administrativă, aici trebuie să se pre-

vedă toate drepturile și îndatoririle notarilor comunali.

În Ardeal era datina, ca notarul să facă toate aceste acte.

Ce este normal? Este normal și în interesul populației ca atunci când se face un act important, când nu este vorba numai de o simplă transcriere, cum de mult ori se întâmplă; dar în cele mai multe cazuri poate să fie complicată cu zeci de întrebări juridice, care poate să aibă consecințe. Eu ca avocat pot să vă spun că din contractele încheiate de avocați țărani nu prea au procese sau dacă au, le câștigă.

D. Octavian FURLUGEANU: Domnule Folea, este aici în Adunare un coleg care are procese din cauza unui contract încheiat de un avocat.

D. Emil FOLEA: În schimb din contractele redactate de oameni cari n'au nici pregătirea teoretică și nici pregătirea practică, se nasc adesea neplăceri pentru populației. Prin urmare, nu stau lucrurile așa cum pretindea antevorbitorul meu, anume că ar fi în fața notarul și avocatul. Nu, domnilor, este vorba de interesul populației și de acel principiu că în orice meserie să fie chemat cel clasificat. De pildă, un țăran când vine la oraș și are nevoie de un rotar sau de un fierar, intră la rotarul sau la fierar. De asemenea când are nevoie de un avocat sau un notar, el trebuie să apeleze la aceștia. Prin urmare, trebuie să reglementăm odată pentru totdeauna această chestiune. Iar din punct de vedere al unificării legilor, la discuțiunea generală, am cerut unele importante modificări în această privință și dl ministru Iuca a răspuns de pe banca ministerială, că nu poate face decât legi de unificare perfecte. Și eu în fața acestui răspuns m'am supus și n'am mai insistat. Dar nici să unificăm pentru cine știe ce interese nu se poate. Noi nu suntem exclusiviști și noi știm că țăranii au la sate atâtea necazuri, așa încât de fapt ei nu vor putea merge la avocat, iar nevoile lor le vor rezolva alții. De aceea în amendamentul meu propun, că notarul poate să facă orice petiție și orice acte populației. Aceasta bine înțeles pe bani; afară de actele care se transcriu în cartea funduară.

Domnilor deputați, amendamentul meu este tocmai în interesul populației și vă rog de aceea să-l admiteți. Vă rog deci, ca notarul comunal să fie îndreptățit a redacta cereri și acte sătenilor, afară de actele pentru transcriere și cartea funduară.

D. V. BÂRCĂ, vice-președinte: Domnul Gafton are cuvântul.

D. D. GAFTON: Domnilor deputați, pe chestiunea acestui articol s'au făcut mai multe discuțiuni. Noi am avut deosebita plăcere ca la un moment dat să-l vedem intrând în Sfatul Parlamentar al ar-

delenilor pe dl ministru Iuca și l-am aplaudat cu toții.

Domnilor, în ce privește chestiunea notarilor înscrisă în acest articol, unii dintre domnii deputați erau de părere ca acest articol să se voteze neschimbat, așa cum s'a votat la Senat. Alții domni deputați, erau de părere ca acest text să se schimbe, așa încât să nu aibă notarii drept să dreseze acte referitoare la intabularea în cartea funduară. Și atunci dl ministru Iuca a spus că lasă această chestiune la aprecierea noastră, să hotărească majoritatea.

Ei bine, domnule ministru, acești notari nu mai perseverează.

După noul text, notarii vor fi licențiați în drept și deci nu pot să fie lipsiți de drepturile conferite titlului lor, căci și avocații au numai licența aceasta.

Cer să voteze textul admis de Senat.

D. Octavian FURLUGEANU Insuși Legiuitorul a prevăzut că acești notari vor fi licențiați în drept. Noi facem această lege pentru viitor.

D. V. BÂRCĂ, vice-președinte: Domnul deputat Scridon are cuvântul.

D. Leon SCRIDON: Textul, așa cum a fost redactat de Senat, prevedea că notarii au dreptul de a redacta actele sub semnătură privată, prevăzute în tabloul întocmit de Ministerul de Interne, precum și dreptul de a face cereri de transcriere în Cartea Funduară. Colegul nostru domnul Furlugeanu a cerut să fie menținut în text, care prevede extinderea unor drepturi pe care notarii le aveau numai în Adeal. Fac această afirmațiune, domnilor deputați, referindu-mă la observațiile Consiliului Legislativ, cuprinse în al. 5 al avizului său, în care această prevedere este criticată. Consiliul Legislativ critică cu drept cuvânt, faptul că nu se arată ce anume se înțelege prin acte sub semnătură privată și care sunt actele prevăzute în tabloul Ministerului de Interne.

Această nedumerire exprimată de Consiliul Legislativ este cu atât mai justificată cu cât, cum îmi spuneau unii colegi avocați din Vechiul Regat, notarii din Vechiul Regat vor venii și vor spune pur și simplu: putem și noi să redactăm acte translative de proprietate, deoarece legea administrativă, care este posterioară celorlalte legi, ne consfințește acest drept.

Domnilor avocați, eu nu sunt în contra notarilor și nu pledez în interesul avocaților. Unii avocați mi-au spus că nu am apărut bine interesele avocaților dacă nu am lăsat să fie trecut acest text în legea administrativă. Menținerea acestui text, ar da naștere la o serie de procese de pe urma cărora avocații nu ar avea decât de profitat. Dar eu elimin cu desăvârșire considerații de asemenea ordin și nu pledez

nici pentru interesele notarilor, nici pentru cele ale avocaților.

Noi trebuie să venim cu un text, care să poată fi aplicat în practică. De aceea sunt de părere ca aliniatul, așa cum a fost votat de Senat, să fie scos cu desăvârșire din lege.

D. V. BÂRCĂ, vice-președinte: Domnule deputat, vă rog să faceți propunerile d-v.

D. Leon SCRIDON: Domnule președinte, eu cred că atunci, când Consiliul Legislativ binevoește să ne atragă atențiunea asupra unei chestiuni care atinge elemente de drept privat atât de importante și se iau unele dispozițiuni, cari au repercusiuni asupra altor legi, cred că este bine să cugetăm puțin.

Deaceia, sunt de părere că bine a procedat comisiunea atunci, când a suprimat posibilitatea acestei discuțiuni. Eu mă declar împotriva acestui aliniat pentru considerațiunile pe cari le am arătat.

D. V. BÂRCĂ, vice-președinte: Domnul deputat Millea are cuvântul.

D. Aurel MILLEA: Domnule președinte, domnilor deputați, axa principală a unei legi administrative, dați-mi voie să spun, este notarul comunal.

Din mine nu vorbește numai tradiția, dar și experiența pe care au făcut-o trei generații din familia mea.

În comunele în care erau notari buni, administrația mergea perfect; acolo nu se putea discuta niciodată vreo problemă în contradicție cu legile statului.

Credeți-mă vă rog, că interesul nostru acelora cari vrem să facem o lege administrativă — recunosc, vremelnică așa cum este ea și poate imperfectă, cum au susținut unii din colegii cari s'au declarat împotriva ei — interesul nostru cere, să amendăm această lege acolo, unde este posibil, ca să nu mai fie nici un fel de repercusiune asupra ordinii publice.

Domnilor deputați, d-v. vă plângeți pe deo parte, că avem o pleoră de titrați, cari nu mai au rost în angrenajul nostru de stat. Vă plângeți încontinuu că din Universitățile noastre ies în fiecare an doctori, licențiați în drept, pe care trebuie să-i plasați, Unde? La sate, ca notari! D-v. spuneți, că de aci înainte va fi o adevărată fericire să fii notar la sat, căci acolo este o situație ademenitoare pentru tinerii noștri cari au părăsit băncile universitare, sau le vor părăsi aceste bănci, promițându-le că acolo, la sate, vor putea să aibă o situațiune excelentă.

Domnilor deputați, în viața noastră administrativă notarul înscamnă elementul de executare a tuturor legilor în comună.

Dacă însă acestui notar d-v. nu vreți să-i dați nici dreptul pe care îl are un simplu particular, de a face acte sub semnătură privată...

D. Leon SCRIDON : Dar nu pentru bani !

D. Aurel MILLEA : Dați-mi voie, cred că nimeni nu poate pretinde unui om să muncească pentru altul fără să fie plătit !

Domnilor, n'ași vrea să fiu rău înțeles de colegii mei, cari sunt avocați ca și mine; dar este vorba de un drept pe care îl au în Transilvania de 40-50 de ani, toți notarii comunali.

D. C. BURSAN : Ce propuneți d-v. ?

D. Aurel MILLEA : Propunerea mea este ca amendamentul formulat de dl deputat Furlugeanu să fie admis.

Al doilea amendament, este formulat în sensul de a se admite notarilor același drept, pe care îi au pretorii în capitolul anterior, în ce privește ceremoniile oficiale. Adică, în comunele rurale, în lipsa pretorului, această sarcină să revină notarului. Iată textul amendamentului :

„El prezidează ceremoniile oficiale din comunele aparținătoare notarului, în lipsa pretorului, după aceleași norme ca și pretorii; notarul poartă în mod obișnuit o insignă ce se va reglementa printr'o decizie a Ministerului de Interne”.

Al treilea amendament. Ați putea avea impresia că acest amendament vorbește de un amestec al organelor administrative în atribuțiunile celor fiscale. Notarul, însă, în foarte multe cazuri, cunoaște mai bine situația materială a oamenilor din comună și, știe momentul oportun, când poate, să încaseze impozitele către stat, sau comună. Aș încerca, de data aceasta, să vă rog să admiteți ca notarul să facă și oficiul de încasator al tuturor dărilor datorate de către locuitorii comunei respective; către stat, județ sau comună. Dările datorite comunei se vor face venit în cassa comunală, iar celelalte se vor depune la administrația financiară respectivă, în fiecare lună, cu specificarea respectivă.

-- Dl. M. Berceanu, vice-președinte, ocupă locul prezidențial.

Sunt astăzi câteva mii de perceptori cari, în loc să încaseze impozitele Statului, sunt o plagă pentru comunele rurale. De ce nu am admite că notarul, care ține cadastrul vitelor, care știe când se duce fiecare țăran la târg, să vândă câte ceva, este cel mai indicat să găsească timpul oportun pentru încasarea acestor impozite ?

De altfel, acest lucru nu este o inovație : în vechea administrație austro-ungară să găsea acest drept al notarului de a încasa veniturile Statului și lucrurile au mers bine. În timpul din urmă, însă, lucrurile s'au schimbat, din cauza nevoii de a se plasa o cantitate considerabilă de funcționari. Să nu vă mirați dacă lucrurile au ajuns până la anomalii. Cunosce un caz — și-l voi arăta dlui ministru de fi-

nanțe, dacă va crede de cuviință să-l afle — când un perceptor dintr'un oraș de reședință a județului și-a dat în chirie dreptul lui de perceptor altuia, să încaseze impozitele și să-i dea lui partea, care i se cuvine din șperț.

Aceste anomalii se pot întâmpla acolo unde nu există controlul necesar, unde se întâmplă asemenea confuzii că notarul comunal, care este persoana administrativă cea mai chemată să facă încasarea impozitelor și dărilor comunale, este complectamente înlăturat de la această funcțiune, pe care o îndeplinesc oameni necunoscători ai situației locale. Cunosce, de pildă, în jud. Someș, băieți tineri de 20-21 ani, veniți din jud. Tulcea sau Mehedinți, cari n'au nici o legătură cu populația din acest județ, nu știu cine este bun sau rău platnic, și uneori distrug gospodăria oamenilor, scoțând în vânzare uneltele agricole.

Eu supun aprecierii d-v. aceste lucruri, împlinindu-mi o datorie față de această tagmă importantă a vieții noastre administrative.

D. M. BERCEANU, vice-președinte: Domnul deputat Cosma are cuvântul.

D. Nerva Traian COSMA : Domnule președinte, domnilor deputați, în legătură cu propunerea făcută de către dl deputat Furlugeanu, relativ la actele pe care poate să le redacteze notarul, s'au ridicat mai multe obiecții, după mine în mare parte neîntemeiate.

Eu sunt avocat și conduc un biou din tată în fiu, care are 50 de ani vechime, și totuși din interes pentru populație cred că i s'ar face acesteia cea mai mare nedreptate, obligând-o să vină de la distanțe mari pentru a face un act la care taxe întrece valoarea bunului. (Aplauze).

D. Emil FOLEA : Dacă d-ta declari că notarii fac contractele mai eftin decât avocați, eu îmi retrag amendamentul.

D. Octavian FURLUGEANU : În ce privește tariful, există un control al organelor administrative superioare, care în caz de abatere aplică sancțiuni.

D. Nerva Traian COSMA : Domnule coleg, admit temeinicia unei îngrijorări, acolo unde notarul eventual abuzează. Dar țăranul este pus la adăpost de acest abuz, prin faptul că se poate adresa unui avocat.

Față de avocat însă este dezarmat, pentru că tariful nostru avocațial ne sancționează pentru concurență nelegală, dacă aplicăm taxe inferioare celor prevăzute în tarif.

D. Octavian FURLUGEANU : Noi legiferăm aici în interesul populației, iar nu pentru breslă. (Sgomot).

D. M. BERCEANU, vice-președinte : Domnilor deputați, nu înțeleg de ce puneți atâta pasiune, când se discută dispozițiunile de interes general.

D. Leon SCRIDON : Este o chestiune de interes electoral la mijloc, domnule președinte, de aceea se pune atâta pasiune.

D. D. IUCA, subsecretar de stat la ministerul de interne : Eu îmi permit să întrerup pe dl deputat Cosma, fiind d-sa venind la tribună, a afirmat că este avocat.

Discuțiunea care se face în fața Camerei este foarte legitimă și cu drept cuvânt poate naște preferințe atât pentru o teză cât și pentru cealaltă. Dar vă întreb, ca avocat : când această chestiune este reglementată de legea avocaților, poate ea să formeze obiect de discuțiune la o lege administrativă ?

D. I. M. FOLEA : Da.

D. D. IUCA, subsecretar de stat la ministerul de interne : Noi a trebuit să ne ocupăm în această lege, printre alte atribuțiuni pe care le dăm notarilor și de redactarea petițiilor. Fiindcă prin aceeași lege am arătat că la fiecare administrație va fi un biou de petițiuni. Și am socotit că în același timp este bine să se pună la dispoziția săteanului un organ în măsură să-i redacteze petițiunile. Am arătat și în ce condițiuni și care poate să fie tarifele pe care notarii îl pot lua pentru acest serviciu.

Dar ca să ajungeți d-v. ca, cu ocaziunea legii administrative, să vă ocupați de atribuțiunile, pe care le are notarul prin diferite alte legi, cred că nu este oportun. Credeți d-v. că îndatoririle notarilor se limitează numai aliantele pe care le am pus noi în legea administrativă? Nu; sunt legi speciale, care le dau anumite atribuțiuni, pe care ei le execut, chiar dacă aceste atribuțiuni nu sunt amintite în legea administrativă.

Și atunci, de ce să mă pun eu în conflict cu legea avocaților? Dacă legea avocaților ar veni să modifice acest drept al notarilor, atunci când această lege, prin modificarea de la 1932 și care nu conținea decât două articole, dădea notarilor dreptul să redacteze aceste acte ca și avocații, punând astfel la îndemână țăranilor — pentru a împărtăși punctul d-v. de vedere — un organ care să le poată redacta aceste acte — dacă legea avocaților ar veni să aducă noi modificări în această privință, ce valoare mai poate să aibă aliniatul pe care îl discutați d-v.? De aceea, eu prefer să nu vorbesc nimic în lege despre acest aliniat și am fost deci de părere a fi suprimat de către comisiunea Camerei.

Eu ce spun aci? În legea propusă de mine este mai puțin decât în legea avocaților. Eu spun că notarul are dreptul să redacteze acte sub semnătură privată. Dar când este vorba de acte sub semnătură

privată nu mai am nevoie să legiferez cine are dreptul să le redacteze, fiindcă însăși părțile pot să și le redacteze, doar în ce privește redactarea actelor certificarea identității și asistenței la autentificarea lor, las ca acest lucru să fie reglementat de legea avocaților.

Și atunci ca avocat, vă întreb, nu este deplasată toată această discuțiune la legea administrativă în jurul acestei chestiuni ?

D. Nerva Traian COSMA : Domnule ministru, îmi permiteți o rectificare : d-v. nu spuneți nimic, pentru că comisiunea a suprimat în întregime acest aliniat.

D. D. IUCA, subsecretar de stat la ministerul de interne : Și rămâne la legea avocaților.

D. Nerva Traian COSMA : Legea avocaților este o lege de organizare a corpului avocaților, care reglementează numai chestiunile privitoare la corpul avocaților. Poate că într'alte împrejurări chestiunea n'ar avea importanță, pentru că atâta vreme cât instanța de carte funduară din Ardeal primește asemenea acte, n'am avea nevoie s'o tratăm aci. Având însă în vedere mișcarea care se face și d-v. știți că studenții umblă în delegație pentru a li se da lor dreptul de a redacta acte și de a prezenta actele ca avocați, însemnează că noi, ca reprezentanți ai națiunii, să reglementăm în interesul unei categorii în paguba maselor mari? De aceea, domnule ministru și Onorată Cameră, vă rog să admiteți amendamentul.

D. M. BERCEANU, vice-președinte : Domnul deputat Folea are cuvântul.

D. Emil FOLEA : Domnilor deputați, am aici legea avocaților din 1931, care la art. 70 spune : secretarii și notarii comunali nu pot redacta asemenea acte.

Această lege a fost modificată în 1932 sub guvernul Iorga, ministru al justiției fiind dl Valeriu Pop.

Prin urmare, iată cum stă chestia în această privință.

D. N. S. IONESCU : Dar ce spune modificarea ?

D. Emil FOLEA : Le dă dreptul să facă acte.

D. D. IUCA, subsecretar de stat la ministerul de interne : Nu am nevoie să trec în legea administrativă, fiindcă este în legea avocaților.

D. Emil FOLEA : Eu în amendamentul propus le-am dat dreptul pentru toate petițiile, pentru orice acte afară de actele de transcrierea dreptului de proprietate în foaia funduară. Cred că orice jurist poate să constate transcrierea dreptului de proprietate nu se poate face de altcineva decât de un avocat.

D. Octavian FURLUGEANU : Credeți că pentru unul sau două jugăre situate la depărtare de ze-

zi de km. să aducă avocat? Aceasta înseamnă că averea întreagă este înghițită de cheltueli.

D. Lt. col. P. PETRESCU: Eu sunt pentru amendamentul dlui Furlugeanu.

D. M. BERCEANU, vice-președinte: Domnul deputat Trestianu are cuvântul.

D. N. TRESTIANU: Domnule președinte, domnilor deputați, am luat cuvântul ca să restabilim situația juridică în această chestie, care preocupă în foarte mare grad atât pe notarii comunali din Ardeal, fiindcă problema nu se pune pentru notarii din Vechiul Regat și din Basarabia, cât și pe avocații din Ardeal.

Chestiunea a fost rezolvată prin două legi care privesc corpul avocaților. Legea din 1931 lua notariilor comunali din Ardeal toate drepturile care li se conferise prin legea 35 din 1874, prin legea 7 din 1886 și prin legea 16 din 1894 și în mod expres și categoric se stabilea că secretarii și notarii comunali nu mai pot redacta acte.

La 1932, fiindcă problema aceasta a făcut foarte multă vâlvă în Ardeal, și pentrucă se iviseră foarte multe nemulțumiri datorită situațiilor pe care au avut onoarea să le expună domniile colegi, cari au susținut într-o orecare măsură interesele acestor notari comunali, la 1932 s'a votat o lege, ministerul al justiției fiind dl Valeriu Pop, prin care s'a redat notarilor comunali din Ardeal dreptul de a redacta acte juridice, atât petiții cât și acte sub semnătura privată și acte care urmau să fie transcrise, respectiv înscrise în cartea funduară.

Situația juridică a acestui text trebuie privită sub următorul aspect: din moment ce ele există în legea avocaților și din moment ce prin această lege se stabilește în mod precis cari sunt drepturile pe cari le au notarii comunali, nu mai urmează ca în legea administrativă să ne ocupăm de o dispoziție de text, care a fost legiferată deja în legea respectivă și a stabilit drepturile notarilor comunali.

A proceda astfel înseamnă a face o lege de dispoziții speciale, ceea ce cred că nu este în spiritul domnului ministru și al domnului raportor. Prin urmare, rămâne ca, cu ocaziunea discuțiilor relative la modificarea legii avocaților, pe care dl ministru al justiției o are în proiect tocmai în vederea ameliorării ei, să se tranșeze această chestiune.

D. Leon SCRIDON: Să se ia o dispoziție bună pentru întreaga țară.

D. I. G. VÂNTU, raportor: S'a depus un amendament de domnul Colonel Petrescu, respins de dl ministru și de comitetul delegaților, în următoarea cuprindere: (Citește)

— Adunarea respinge amendamentul.

D. I. G. VÂNTU, raportor: Amendamentul

dlui deputat Furlugeanu și a celorlalți domni deputați, pe care l-ați discutat până acum, a fost respins de dl ministru și de comitetul delegaților.

D. Aurel MILLEA: Cerem votul clar.

Dacă în legea avocaților se prevede un text în sensul amendamentului meu, ce ne împiedică să-l recunoaștem și în această lege? Cu atât mai vârtos cerem punerea amendamentului la vot, cu cât legea aceasta este o lege ulterioară legii avocaților.

— Adunarea respinge amendamentul.

D. I. G. VÂNTU, raportor: Domnul deputat Folea a depus următorul amendament, respins de dl ministru și de comitetul delegaților: (Citește)

— Adunarea respinge amendamentul.

— Art. 110 se votează în textul comisiei cu amendamentele primite.

— Se dă citire art. 111.

D. Traian BERBERIANU, raportor: Domniilor deputați, la art. 5 este un amendament admis de domnul ministru și anume: dreptul prevăzut de art. 4 din legea pentru introducerea unor dispoziții tranzitorii la legea pentru organizarea corpului de avocați, pentru notarii comunali, de a redacta acte făcute de sătenii cultivatori de pământ, în condițiile stabilite de ministerul de Interne, se restrânge numai pentru notarii licențiați în drept.

D. Iuliu NASTA: Domnule președinte, cer cuvântul.

D. V. BÂRCĂ, vice-președinte: Aveți cuvântul.

D. Iuliu Nasta: Domnule președinte, domnilor deputați, amendamentul pus la art. 5 constituie, după părerea mea, o erezie juridică, căci crează o anumită categorie de funcționari publici, cu dreptul de a redacta acte sub semnătură privată. Acest lucru, în Vechiul Regat, nu există. Din nenorocire a existat în nouile provincii și dacă astăzi se propune ca dreptul acesta să se acorde celor, cari au licența în drept și sunt notari comunali, apoi acești notari comunali mai au privilegiul că sunt salariați cu 4000 lei în plus față de ceilalți notari comunali. Acum li se creiază încă un privilegiu, acela de a redacta sub semnătură privată și se extinde această nouă formulă pe toată țara. Eu protestez în contra ei.

Dar, pentru cazul când onorata Cameră ar admite ca să se acorde favoarea aceasta notarilor licențiați în drept și să se extindă pe țara întreagă, v'ași ruga ca atunci când creceți o favoare pentru o anumită categorie de funcționari, favoarea pe care aceeași categorie de funcționari o avea de ani de zile, să nu li se ia, pentrucă în Ardeal notarii comunali puteau să redacteze acte sub semnătură privată și pot și astăzi, să li se mențină. Cu acest amendament, dreptul lor este desființat. Vă mărturisesc sin-

cer ca să fim perfect legali, nimeni nu ar trebui dintre funcționarii publici să aibă dreptul să redacteze acte sub semnătură privată. Dar în măsura în care această stare de ilegalitate se legitimează, pentru licențiații în drept, cred că este cu atât mai mare ilegalitatea să se ia acest drept dela acei cari îi aveau până astăzi.

Să avem aceeași măsură și dacă facem concesiunea, sunt de acord s'o facem pentru toți și anume, dacă se dă drept să redacteze acte sub semnătură privată notarilor licențiați în drept, să nu li se ia dreptul acesta acelor notari cari îi au astăzi. Mă refer la notarii din Ardeal, cari până astăzi redactează acte.

Dar, pe lângă argumentul acesta de ordin juridic, este și un alt argument. Noi suntem de acolo, cunoaștem care sunt împrejurările, mai ales eu nu pot fi bănuit că aș avea vreun interes în această chestie, pentru că sunt și eu avocat și, dacă aș vorbi pro-domo, aș cere

D. Iuliu NASTA : Ași cere să se desființeze dreptul tuturor. Dar eu înțeleg, când sunt comune la depărtări de zeci de kilometri de judecătorii sau de locul unde sunt avocații că este aproape o imposibilitate pentru ele să le constrângi locuitorii să vină să redacteze actele în altă parte.

Dacă mergem pe calea concesiunilor, să mergem pe ea până la capăt. De aceea eu propun să aibă dreptul notarii licențiați să redacteze actele sub semnătură privată dar și notarii din toată țara, cari au astăzi dreptul acesta, să-l păstreze mai departe.

D. Victor OJOG : Pentru actele redactate de notari în Ardeal, aceștia au voie să încaseze onorarii?

D. Iuliu NASTA : Au voie. Ei au însă un tarif atât de minimal, aprobat de Ministerul de Interne, încât nu li s'a făcut lor un hatîr atunci când li s'a dat dreptul să redacteze acte sub semnătură privată, ci acest hatîr s'a făcut celor nevoiași dela sate, cari nu au posibilitate să se deplaseze.

Amendamentul pe care eu îl propun în sensul acesta este următorul :

„Notarii actualmente în funcțiune, cari la data punerii în aplicare a acestei legi au avut dreptul de a redacta acte sub semnătură privată, vor avea și pe viitor acest drept până o valoare de 5.000 de lei”.

Vedeți că am pus și un plafon mic de 5.000 de lei, ca să nu jignesc pe nimeni.

D. V. BÂRCĂ, vice-președinte : Domnul deputat Scridon are cuvântul.

D. Leon SCRIDON : Domnule președinte, deși suntem la o oră foarte înaintată...

D. Valeriu POP, ministerul Justiției : Vă rog să vă rezumați.

D. Leon Scridon : Este o chestiune foarte importantă.

Atunci când am discutat la legea administrativă eram mai mulți în incinta Camerii, fiindcă erau mai mulți notari, preoți și secretari decât erau deputați. Atunci eu am pus o chestiune din punct de vedere juridic și deși am fost rău înțeles, fiindcă mi s'au adus acuzațiuni că aș declara o luptă împotriva notarilor din Ardeal — fiindcă m'am declarat împotriva unui amendament, pe care-l propusese domnul Furlugeanu și care socoteam eu că nu își are rostul în legea administrativă, din punctul de vedere al unor multiple considerațiuni de ordin juridic — am onoarea să pun acum următoarea chestiune.

Cu acel prilej, de fapt acest punct de vedere a fost admis, urmând ca această chestiune să fie discutată din nou cu ocazia discuțiunii legii avocaților. Astăzi ne găsim în fața acestei situațiuni, reglementată prin legea avocaților, numai pentru o parte a notarilor din țară. Anume, numai pentru acei notari, cari locuiesc în Ardeal și cari înainte, datorită calificăției pe care o aveau, puteau să redacteze acele acte sub semnătură privată, încasând tariful pe care-l stabilește ministerul de interne.

Prin urmare, este cert că astăzi ne găsim în fața situațiunii că există o dispoziție, care privește numai o parte din această categorie de persoane din țară. Și atunci, era natural că legiuitorul trebuie să curme această situațiune.

Atunci s'a depus un amendament prin care se arăta că în viitor actele sub semnătură privată nu pot fi redactate decât de notarii licențiați. Cred că a acorda acest drept, fără nici un fel de îngrădire în ce privește valoarea actelor, nu este bine.

Colegul nostru, domnul Nasta, a adus o problemă: ce facem cu acei notari din Ardeal, cari aveau și înainte acest drept? Eu am curajul, domnule Furlugeanu să spun — nu sunt un adversar al notarilor, cum ați crezut dv. și cum au crezut și ei — am curajul să spun că nu se poate să lovim în drepturi câștigate. Inșă, domnule Furlugeanu cu acea rezervă făcută de colegul Nasta, nu putem să le dăm în mod nelimitat acest drept.

D. Teodor GIURGIU : Ori îl au, și atunci nu li se poate limita, ori nu-l au.

D. Leon SCRIDON : Domnule coleg, te rog vino la tribună, unde încă nu ai fost și vorbește de aci, după ce voi termina eu; nu mă întrerupe.

Eu sunt de părere că amendamentul pe care l-a făcut colegul Nasta, cu această restricțiune, trebuie să fie admis. Fiindcă, dacă este vorba să ajutați pe locuitorii nevoiași, este bine să fixezi această limită de cinci mii de lei în valoarea actului. Aceasta cu atât mai mult, cu cât prin dispozițiunile legilor fis-

cale avem cea posibilitate de control, valoarea actului trebuind să fie inzecitul venitului impozabil. Eu socot că dacă nu introducem acest amendament, propus de colegul Nasta, ci pur și simplu cea dispozițiune generală, care dă numai notarilor cu licența în drept, dreptul de a redacta actele, prin aceasta lovim în drepturi câștigate, ale notarilor vechi cari, cu o cotă minimală au făcut de zeci de ani asemenea acte și cari au pregătirea necesară. Trebuie să le recunoaștem lor acest drept, însă numai cu această rezervă a limitării valorii actului, așa cum este prevăzut în amendament.

În concluzie, de azi înainte cei cari nu au avut acest drept în Ardeal, de a redacta acte sub semnătură particulară, nu-l vor avea decât numai dacă au licența în drept.

D. Valeriu POP, ministrul Justiției : Evident că pentru viitor, ca o măsură de unificare pentru întreaga țară, nu putem admite ca asemenea acte să fie făcute decât de notarii cari au suficientă pregătire, licență în drept. (Aplauze din băncile majorității).

Ca să fim neechitabili și să nu aibă aparența să lovim în drepturi câștigate, sunt de părere ca, pentru trecut și pentru recunoașterea drepturilor recâștigate să admitem, ca acei cari au avut îndreptățirea în Transilvania să facă asemenea acte, să le poată face și în viitor până la limita sumei de cinci mii lei. (Aplauze pe băncile majorității).

D. I. M. GELE : Așa s'a întâmplat și cu apărătorii și avocații în Vechiul Regat. S'a dispus pentru viitor, că nu mai pot fi avocați, decât licențiații în drept, păstrându-se drepturile câștigate ale apărătorilor. Aceștia cu încetul au dispărut și astăzi nu mai există.

D. V. BÂRCĂ, vice-președinte : Domnule deputat Drăghici are cuvântul.

D. I. DRĂGHICI : Domnilor deputați, pentru situația din Ardeal, înțeleg foarte judicioasele observații ale d-lui ministru al justiției. Este o restrângere notarilor care în definitiv, sunt și salariați de stat...

D. Octavian FURLUGEANU : Au 2600 lei pe lună. Sunt de acord cu dv., dar să le dea statul o situație corespunzătoare, să-i încadreze. Dealtminteri, nu este vorba de notari, este vorba de nevoile populației. Nu poate merge baba Catinea cu două jugăre de pământ la atâta distanță, ca să aducă cu automobilul un avocat, când trage să moară.

D. Valeriu POP, ministrul Justiției : Argumentul d-lui Furlugeanu are oarecare îndreptățire, fiindcă știți că sistemul în Transilvania este al judecătorilor cu circumscripții mai mari, judecătorii cari au trei-patru judecători și în consecință, au un nu-

măr îndoit sau întreit de comune decât circumscripțiile din Vechiul Regat. Prinurmare, este, adevărat că trebuie să meargă sătenii dela distanța mai mari până la reședința unei judecătories, unde pot găsi un avocat, decât cum se întâmplă în Vechiul Regat.

De aceea, până când se va uniformiza situația din vechea țară cu cea din nouile provincii, am venit cu respectarea drepturilor câștigate într'o anumită limită, principiu pe care văd că toată lumea îl adoptă. (Aplauze pe băncile majorității).

D. I. N. DRĂGHICI : Domnilor deputați, sunt de acord cu explicațiunile d-lui ministru și cu cele propuse aici de dl. coleg Furlugeanu, însă aceasta numai în ipoteze când ar privi chestiunea așa cum am înțeles noi cu toții, cu o restrângere a dreptului notarilor din Ardeal, limitându-se drepturile câștigate ale acelor notari numai în favoarea notarilor licențiați. Dar dispozițiunea care se votează, așa cum se prezintă, are aerul că nu repară numai o situație din Ardeal, unde cu drept cuvânt dl. ministru al justiției ne spune că sunt circumscripții judecătories enorme, de 3-4 ori mai mari decât la noi și unde în definitiv, din necesități locale, s'a creat o situație care în definitiv este o anomalie, ca un funcționar administrativ să facă acte cu caracter judecătories, care sunt de atributul exclusiv al avocaților, conform legii organice a corpului de avocați.

D. Crist. ELEFTERESCU : Aceasta în interesul nu al avocaților, ci pentru garantarea însăși a populației.

D. I. N. DRĂGHICI : De aceea am ruga pe dl. ministru al justiției, fără să mai venim cu un amendament, să dea o explicație, un răspuns la întrebarea categorică pe care îmi permit s'o formulez, dacă prin acest amendament înțelege d-sa să rectifice o situație imposibilă din Ardeal și notarilor din Ardeal, cari aveau anterior dreptul de a face acte sub semnătură privată, să le restrângă acest drept numai în favoarea celor cari sunt și licențiați în drept, sau înțelege ca această situație, care este un anacronism și o anomalie, din provinciile alipite, să o extindă și în Vechiul Regat. Încât aş ruga pe dl. ministru să facă așa fel ca răspunsul d-sale să nu antameze, să nu vexeze cu nimic nici drepturile populației din Vechiul Regat, care s'a deprins cu serviciul avocaților, foarte mulți și răspândiți pe toată suprafața țării, fiindcă la noi sunt circumscripții judecătories mici, nu ca în Ardeal și în acelaș timp respectând și drepturile tradiționale ale Barourilor din România, care n'au înțeles niciodată imixtiunea unor funcționari administrativi în acte cu caracter juridic.

D. Octavian FURLUGEANU : Până când arondarea judecătorilor se va face și în Ardeal, ca și în

Vechiul Regat, pentru interesul populației să primiți propunerea mea.

D. Valeriu POP, ministrul Justiției: Domnilor deputați, pentru lichidarea trecutului putem să luăm o măsură anumită pentru o provincie oarecare, măsură care să nu aibă repercusiuni asupra restului țării, dar pentru viitor dacă vom admite o măsură, ea urmează să fie valabilă pentru țara întreagă.

Pentru lichidarea trecutului este amendamentul făcut de dl. deputat Nasta și care privește numai pe notarii din Ardeal, care au drepturi câștigate.

Celălalt amendament conține o dispozițiune de viitor; numai notarii care au licența în drept vor putea face acte sub semnătură privată.

Acest amendament se referă la situația din viitor și va privi întreaga țară. Am ținut să subliniez acest lucru pentru a vă atrage atenția. Camera este liberă să hotărească într'un sens sau în altul. (Interruperi, sgomot).

D. I. N. DRĂGHICI: Propun ca Adunarea să voteze amendamentul care privește situația din Ardeal și care are și asentimentul dlui ministru al justiției.

Cer însă să nu se dea corpului de avocați această nouă lovitură acordând unor organe administrative dreptul de a face acte cu caracter juridic. Din actele sub semnătură privată pot naște uneori procese și complicațiuni foarte periculoase. Incât vă rog să judecați bine situația; pentru a nu da un vot care va crea o situație periculoasă.

D. V. BÂRCĂ, vice-președinte: Domnul deputat Giurgiu are cuvântul.

D. Teodor GIURGIU: Domnilor deputați, dl. Scridon adineauri mă reclama să vorbesc de la tribună. Ei bine, dați-mi voie să dau câteva lămuriri.

Mai întâi este greșit a se vorbi în această chestiune de drepturi câștigate. Ungurii au votat în 1886 legea administrativă, care cuprindea un text și care prevedea — din anumite motive superioare de stat — că notarii — care erau 80% unguri trimiși asupra satelor românești și în unele județe nu erau nici 2-3 notari români, și aceasta pentruca să se exercite un control asupra populației românești — prevedea că notarii au dreptul să redacteze acte sub semnătură privată. Acesta este adevărul. Domnul ministru al justiției cunoaște cel puțin tot atât de bine ca și mine această lege, care nu mai există. Incât este vorba de un drept perimat.

După Unire, de la 1920 încoace, au ajuns notari oameni numai cu 4 clase secundare, cum sunt la d.v. cu 4 cl. primare; sunt cu patru clase liceu și toți necăpătuții au intrat în administrație, neputând să corespundă obligațiilor lor.

Domnilor, cum vorbiți dv. de drepturi câștigate?

Puteți vorbi de drepturi câștigate, care au fost înființate printr'o lege ungurească, desființată în 1925? Nu se pot invoca drepturile câștigate.

După cum foarte bine spunea dl ministru al Justiției, să fim echitabili. Dv. știți încă că s'au introdus cărțile funduare, care există acolo unde funcționează și o judecătorie de ocol. Pentru un contract de vânzare-cumpărare, domnul notar poate să vină de la 40 kilometri și interesul țaranului este să-l trimeată pe notar la cartea funduară. Dacă vine însă țaranul, el găsește acolo un avocat, care îi face actul. Dacă este vorba să fim echitabili, atunci trebuie să dăm acest drept nu numai notarilor, cari nu au nicio pregătire, pentrucă sunt nepregătiți în dreptul civil, ci și celorlalți funcționari, cum ar fi perceptorul sau controlorul financiar, cari astăzi sunt licențiați în drept. Prinurmare, nu trebuie să vă referiți la drepturile câștigate sub unguri, care nu ne face niciodată cinste, mai ales că legea a fost abrogată în 1925. Dacă suntem echitabili și acordăm acest drept și preoților și dascălilor, apoi aceștia să plătească impozitele către Stat.

Prinurmare, cine exercită o profesiune, să nu aibă numai foloasele, ci și sarcinile și datorile, ce decurg din ea. Când vine țaranul de la 80 kilometri, nu tot acelaș drum îl face și notarul? Dacă sunt trei sau patru țărani, trebuie să-i plătească drumul de trei-patru ori și niciodată nu este mai ieftin contractul făcut de notar; mai mult, 80% din contractele făcute de notari sunt rele.

Dacă dv. aveți grijă de populație — și vă rog să credeți că nu mă impresionează hotărîrea dv., de a da drepturi notarilor — vă rog să nu vă întemeiați pe drepturile câștigate, fiindcă n'au niciunul. S'au schimbat complect situațiunea și dvoastră trebuie să judecați lucrurile după situațiunea în care ne aflăm astăzi.

Atunci, ori să se extindă asupra tuturor funcționarilor de stat licențiați în drept, care sunt în lo calitate, dreptul de a redacta asemenea acte, ori să nu să dea la nici unul.

D. Octavian FURLUGEANU: Cer cuvântul.

D. V. BÂRCĂ, vice-președinte: Domnul deputat Furlugeanu are cuvântul.

D. Octavian FURLUGEANU: Domnilor deputați, eu sunt nici avocat, nici reprezentant al notarilor, ci sunt agricultor și reprezint interesele acestei populațiuni.

Dvoastră știți că în această privință există o lege care a fost votată în 1930. Vasăzică avem o experiență făcută în această materie. Legea după ce a fost votată și a început să fie aplicată, a revoltat populațiunea de la sate în așa măsură, încât a trebuit

să fie abrogată.

Deci, dacă avem această experiență, de ce mai este nevoie să o repetăm, când știm că rezultatele nu vor fi mai bune?

D. Victor OJOG : Cer cuvântul.

D. V. BÂRCĂ, vice-președinte : Aveți cuvântul.

D. Victor OJOG : Domnilor deputați, prin noua lege administrativă se tinde ca în toate comunele notarul să aibă neapărat licența în drept. Aceasta înseamnă că într'un interval scurt, în toate comunele actele vor fi încheiate numai de notari, astfel că Corpul Avocaților va fi scos din acest drept al lor, pentru care au și pregătirea necesară, și menirea și prestigiul și moralitatea.

Ce vreți dvoastră? Un notar, chiar licențiat în drept nu are menirea de a încheia aceste acte. În felul acesta el ar fi să piardă și din prestigiu, din contractul pe care trebuie să-l aibă cu cărțile, etc.

De aceea eu sunt pentru respingerea acestei propuneri.

D. Traian BERBERIAN, raportor : Domnilor deputați, dl. Ministru al Justiției este de acord să se admită amendamentul privitor la notarii cari actualmente au dreptul să facă acte sub semnătură privată, — în provinciile alipite, — până la o valoare de cinci mii de lei, respingându-se amendamentul prin care se cere extinderea acestui drept pentru toată țara.

— Se pune la vot amendamentul dlui deputat Iuliu Nasta și se admite.

— Art. 5 se votează cu amendamentul primit.

D. V. BÂRCĂ, vice-președinte : Domnilor deputați, votul cu bile va avea loc în ședința viitoare.

Domnul deputat Stoeanovici are cuvântul pentru a depune un proiect de lege din inițiativă parlamentară.

Proiect de regulament

pentru aplicarea Legii administrative.

ATRIBUȚIUNILE NOTARULUI.

Art. 109. Notarul este numit și salariat de Ministerul de Interne în condițiile prevăzute de L. A. Statutul Funcționarilor Publici și al Legii de armonizare a salariilor.

Notarul îndeplinește toate atribuțiunile Secretarului Comunal din comunele urbane.

El este șeful Cămarilor în comunele rurale și reprezentantul autorității centrale, organ de îndrumare și colaborare al administrației comunelor rurale, ca atare având sub ordinele lui toți funcționarii comunei.

Ca șef al Cămarilor și conducător de fapt al Administrației Comunale :

a) Supraveghează toate serviciile comunale.

b) Conduce toate lucrările Primăriei.

c) Primește și desface întreaga corespondență a comunei, o repartizează funcționarilor și se îngrijește de rezolvirea ei, o semnează, îngrijindu-se de expedierea ei.

d) Semnează împreună cu primarul actele de dispoziție ale comunei.

e) El conduce lucrările eforiei pășunatului, fiind secretarul acesteia, întocmește actele de contabilitate, ținând toate registrele.

Intocmește proiectul de buget al Eforiei. Aceste atribuțiuni le îndeplinește conform normelor din legea administrativă și legile respective, primind pentru această muncă o îndeminzație votată anual de către Comitetul Eforiei.

f) Veghează ca măsurile de mobilizare și organizarea muncii în caz de război să fie executate.

g) Ia parte la lucrările Comisiei Agricole Comunale, executând toate măsurile prescrise în jurnalul Consiliului de Miniștri No. 888 publicat în M. Of. No. 95 din 1935.

h) Intocmește în conformitate cu legea listele electorale.

j) La intervenția dă concursul tuturor organelor chemate a colabora cu administrația.

i) Este șeful biroului populației.

k) Notarul este ajutat în lucrările sale de sub-notari și funcționari comunali, ce fiecare comună îi va avea potrivit mijloacelor lor bugetare.

El poate fi înlocuit în atribuțiile sale de cel mai în vârstă și mai înalt în grad dintre aceștia.

Repartizează personalul administrativ de sub conducerea lui pe birouri și are controlul și supravegherea asupra tuturor lucrărilor și asupra întregului personal la comunei.

Ține și completează cazierul funcționarilor și personalului Primăriei, dându-le prima notă calificativă.

Propune numirea licențierea și pedepsirea lor, acordă permisiuni până la 8 zile împreună cu Primarul.

Îndeplinește toate atribuțiile prevăzute de legea recrutării.

Art. 110. 1.) Aplică și publică toate legile și regulamentele de Administrație publică, ordonanțele și instrucțiunile date de puterea centrală. Supraveghează executarea lor, luând măsuri potrivit legilor și regulamentelor, contra recalcitranților dresază acte de dare în judecată.

2.) Culege datele statistice conform legilor speciale.

3.) Ține la curent și conservă foițe Cadastrale, registrele de Cadastru, evidența Nr. I, planurile Cadastrale ale Comunei. Face trimestrial schimbările obvenite, iar la finele anului înaintează copie de pe evidența Nr. I, Oficiului Cadastral și administrației Financiare.

4.) Ține registrele pentru eliberarea și transcrierea biletelor de vânzarea vitelor, conformându-se întocmai instrucțiunilor Ministerului Agriculturii și Domeniilor în vigoare, după cari singurul fiind în drept a le elibera și semna, răspunde de corectitatea lor.

Eliberează biletele de adeverirea proprietății animalelor.

5.) El este șeful poliției Administrative în comună. Ca atare supraveghează orice măsuri sau act al autorității locale, luând imediat măsuri, raportează pe acelea pe cari le consideră contrar legilor și regulamentelor în interes local sau general locului în drept.

Supraveghează poliția comunală. Împreună cu primarul numește, licențiază și pedepsește garzii comunali și personalul de pază. Va căuta ca prin instrucțiunile și măsurile ce le ia, poliția comunală să fie la nivel de a asigura buna ordine în comună, liniștea, avutul locuitorilor cât și a siguranței Statului. Aveasta îi va raporta toate cele observate în decursul serviciului. Are poliția și supravegherea pășunii.

Execută toate măsurile prescrise de legea poliției rurale, dresând acte pentru neregulele constatate.

6.) El este ofițer al poliției judiciare, auxiliar al Parchetului, primește reclamațiuni, le cercetează și le înaintează autorităților în drept, având inițiativă tuturor măsurilor de care va dresa acte și încunoștința pe Pretor și Șeful Parchetului. În caz de flagrant delict deține pe delicvent, dresându-i actele convenite înaintându-l Parchetului. Disolva adunările clandestine și cele neautorizate, oprește spectacolele pentru asigurarea liniștei și moralei publice. Execută toate măsurile prevăzute de legea poliției și Siguranței Generale a Statului cât și a tuturor legilor în vigoare date în competența ofițerilor de poliția judiciară.

7.) Notarul, în afară de atribuțiunile ce-i incumbă ca secretar al Comisiunii de Apărare Pasivă, supraveghează de aproape îndrumarea cadrelor, formațiunilor de apărare a populației, activând în acțiunea de propagandă.

8.) Are răspunderea întocmirii actelor de stare civilă, pe care le contrasemnează.

Ingrijește ca registrele să fie conduse în conformitate cu legea, va veghea ca dosarele să fie complete cu toate actele cerute de lege. Ia parte la celebrarea cununiei, comunică părților toate dispozițiile prevăzute de lege, îngrijindu-se ca actul să fie celebrat cu fastul cuvenit. Are toată răspunderea veracității acestor registre și dosare, în caz de neîndeplinire a condițiilor legale refuză asistența, făcând atent pe Primar.

Eliberează împreună cu Primarul toate certificatele și copiile de pe registre și actele de starea civilă

Poate fi înlocuit în aceste atribuții de unul dintre cei mai înalți în grad dintre funcționari.

9.) Notarul asistă la ședințele Consiliului Comunal cu vot consultativ, făcând propuneri, dând sfaturi și îndrumări Consiliului. El convoacă împreună cu primarul aceste ședințe, fixând ordinea de zi. Absența lui dela ședințe atrage după sine nulitatea de drept a hotărârilor aduse.

Intocmește rapoartele asupra chestiunilor ce se vor supune deliberării Consiliului. Intocmește proiectul de buget și-l dezbate cu comisia financiară, supunându-l spre votarea Consiliului.

Redactează procesele verbale despre deliberările Consiliului, veghează ca hotărârile să fie afișate și executate, iar cei interesați să fie avizați în conformitate cu legea. Ține și întocmește registrele Consiliului.

Supraveghează ca hotărârile Consiliului Județean și a delegației aceleia să fie executate. Toate procesele verbale vor fi semnate și de notar.

Semnează copiile și extrasele proceselor verbale.

10.) Notarul comunei rurale este îndatorat la cerere a redacta petițiuni sătenilor, certificate de de notorietate publică și paupertate, copii de pe actele administrației comunale. În conformitate cu legea procedurii de moștenire recepționează cazul de moarte, face inventariul asupra averii rămase după defunct, pe cari le înaintează Judecătoriei de Ocol și când sunt minori interesați, secției tutelare a Tribunalului.

Face acte de desmembrare și înscrieri în cartea funduară cât și acte sub semnătură privată, prevăzute în legea modificătoare a legii avocaților. La cererea sătenilor face acte de dispoziție, ca testamente și altele.

Pentru efectuarea acestor servicii va încasa taxele stabilite în tabloul întocmit de Ministerul de Interne.

11.) Îndeplinește toate atribuțiunile date prin legea de față, precum și de alte legi.

12.) Execută toate dispozițiile luate de autoritățile centrale.

13.) În conformitate cu legea administrativă îndeplinește toate însărcinările date și veghează asupra averii comunei, ca manipularea să fie întocmit cu prevederile legii și prosperarea comunei.

14.) Intocmește și ține la curent inventariul de avere al comunei.

15.) În conformitate cu legea administrativă face controlul preventiv, luând măsuri ca nici o plată să nu se facă fără avizul lui, păstrând și o cheie a casei în calitatea sa de șef contabil.

16.) El prezidează ceremoniile oficioase în comuna rurală, după aceleași norme ca și pretorul.

Notarul poartă în mod obișnuit o insigna ce se va reglementa prin Decizia Ministerului de Interne.

CONDIȚIUNI DE NUMIRE.

Art. 128. În conformitate cu legea.

Art. 129. Notarul afară de salariu are dreptul la gradații. Gradațiile vor fi de 25% din salariu bugetar și se vor acorda din 5 în 5 ani, calculându-se de la intrarea în serviciu public.

Până când bugetul Statului va putea suporta plată diferenței dintre salariul actual și salariul majorat prin gradație conform art. 129 din lege, aceste diferențe se vor înscrie obligatoriu în bugetele comunelor.

Are dreptul la indemnizație de transport, locuință; iluminat și încălzit dela comună, înscriindu-se în mod obligatoriu în bugetul comunei.

Dispozițiile aliniatului precedent se aplică și notarilor cari neîntrunind condițiile legii, vor fi trecuți ca subnotari.

Subnotarul.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

— Ce este și ce trebuie să fie. —

Până mai deunăzi, posturile de subnotari fiind atât de rare — ici colesa existând câte-un subnotar — funcția aceasta era cu totul provizorie și de scurtă. Acum însă, când aproape la tot pasul te lovești de câte un subnotar — bineînțeles la noi în Ardeal — și mai ales în starea anormală în care ne găsim, funcția de subnotar a ieșit din provizorat devenind pentru unii definitivă poate până la moarte...

Astfel stând lucrurile se naște o „**problemă a subnotarilor**”. Problemă, care nu poate fi călcată în picioare de un nesocotit proiect de reformă administrativă, fiindcă subnotarul există în administrație în baza unui text de lege. Subnotarii în funcțiune, numiți în conformitate cu Legea pentru organizarea administrației locale și Legea pentru statutul funcționarilor publici, au un drept câștigat care e sfânt, ținând seamă de neretroactivitatea legilor.

Textul de lege în baza căruia există subnotarul este art. 178 al. 5 din L. O. A. L. care spune: „El (adică notarul) poate fi ajutat în atribuțiile sale de un subnotar, recrutat în aceleași condițiuni ca și notarul”.

Atât și nimic mai mult. Nu se specifică ce a-

nume atribuții are subnotarul și dacă nu se specifică înseamnă că are aceleași atribuții ca și notarul; adică ar trebui să aibă, deoarece de fapt nu le are. În cele mai multe cazuri subnotarul fiind tratat ca un simplu impiegat. Ba, sunt cazuri când notarul pune mai multă bază pe câte-un impiegat mai vechiu — papagal rutinat — decât pe un subnotar „recrutat în aceleași condițiuni ca și dânsul” În alte cazuri subnotarul joacă rol de simplu agent de urmărire...

E cam trist, dar adevărat.

Eu cred că, legiuitorul când a creiat pe subnotar a voit să dea noastrului un colaborator în îndeplinirea atribuțiilor sale și nu un conșopist, deoarece nu l-ar fi recrutat în aceleași condițiuni ca și pe notar. Notarul însă din invidie — văzând în subnotarul său un uzurpator — sau ca să-și mențină autoritatea, ține pe subnotar la distanță dându-i câte o însărcinare de impiegat, deși poate subnotarul posedă cunoștințe generale mai ample, notarul având doar rutina. Bineînțeles nu vorbesc de excepții.

CIORTUZ PETRE
subnotar.

Serviciile Administrațiilor Locale.

(O lacună a proiectului de lege administrativă)

de

Julian M. Peter.

Inspector-general Administrativ.

Administrațiile locale (județe, comune) ca și administrația centrală își exercită competențele date lor de lege prin servicii și prin funcționari, este deci natural ca legiuitorul să hotărască în această privință.

Se pot deosebi două sisteme legislative referitoare la organizarea serviciilor administrațiilor locale. Primul sistem lasă în seama regulamentelor județene sau comunale determinarea numărului și competența acestor servicii. Astfel este în Ungaria, Austria, Elveția, Germania dinaintea de 1933. Această atitudine este o urmă a vechilor autonomii locale cu caracter federativ.

Al doilea sistem determină pe cale de lege numărul și competența serviciilor locale; pentru comune, unele legiuri se mărginesc să însire serviciile, fixându-le atribuții prin denumirea lor, lăsând regulamentele locale să determine numărul și dezvoltarea lor în limitele mijloacelor financiare. Toate aceste legislații însă determină pe cale legală numărul și competența serviciilor regionale sau județene obligatorii (România, Jugoslavia, Italia, Polonia, Turcia etc.)

După unire, România a adoptat al 2-lea sistem. Această atitudine a legiuitorului este logică într-o țară unde înainte de toate se impune unificarea administrativă și cererea unei tradiții.

În adevăr Legea pentru unificarea administrației din 14 Iunie 1925 la art. 93 însiră serviciile pe care comunele le vor înființa, lăsând în seama regulamentelor locale fixarea numărului lor în limite mijloacelor.

Iată textul art. 93: „Fiecare comună va înființa serviciile de cari are nevoie în limita mijloacelor de cari dispune. Comunele vor avea astfel servicii administrative, tehnice, economice financiare, statistice, sanitare, contencioase și oricari altele ar fi dictate de nevoile lor locale, în măsura mijloacelor financiare de cari dispun.”

În ceea ce privește serviciile județene, legiuitorul din 1925 a fost și mai categoric, determinând prin lege cari sunt serviciile obligatorii pentru toate județele. Iată textul art. 149:

„Serviciile administrației județene sunt următoarele: Serviciul administrativ, serviciul financiar și de contabilitate, serviciul statistic, serviciul tehnic al drumurilor și al construcțiilor, serviciul sanitar și al ocrotirilor sociale, serviciul veterinar și zootehnic, serviciul învățământului, serviciul cultului, serviciul economic și serviciul contencios.”

„Județele vor putea da dezvoltarea pe care o impune atribuțiunile fiecărui serviciu în raport și cu mijloacele de cari dispun. Ele pot înființa și alte servicii”.

Legiuitorul din 1929 a reluat aceste dispoziții:

Iată textul art. 171 din Legea pentru organizarea administrației locale din 3 August 1929.

„Serviciile necesare fiecărei administrații, atât sătești cât și comunale, precum și personalul lor, se stabilesc în limitele mijloacelor, printr'un regulament prin care se va determina și atribuțiunile și retribuțiunile, intrucât acestea nu vor fi prevăzute prin legea de față sau prin legi speciale”.

Art. 258 din aceeași lege spune:

„Județele vor avea următoarele servicii:

- „1-Serviciul administrativ și statistic
- „2-Serviciul financiar și de contabilitate
- „3-Serviciul tehnic al drumurilor și al construcțiilor
- „4-Serviciul sanitar și al ocrotirilor sociale
- „5-Serviciul veterinar și zootehnic
- „6-Serviciul învățământului
- „7-Serviciul economic

„Pe lângă aceste servicii funcționează un birou al cancelariei care va îndeplini pentru toate serviciile lucrările de înregistrare, arhiva, expediții.

„Județele prin regulamente de organizare vor

putea da dezvoltare fiecărui serviciu, în raport cu mijloacele de cari dispun”.

Deci legiuitorul din 1929 lasă organizarea serviciilor comunale la aprecierea autorităților locale, însă determină numărul și competența serviciilor județene.

Lăsând la o parte problema unificării administrative, atitudinea legiuitorului român este îndreptățită și pentru alte motive:

1. Noțiunea de descentralizare își schimbă caracterul după cum este vorba de comună sau județ. În adevăr comuna este celula administrativă în care noțiunea de descentralizare își poate găsi aplicarea cea mai desăvârșită fără inconvenient major pentru Stat, căci în general Statul își crează alte unități periferice pentru administrația lui.

Județul este o unitate mai mare, care nu are caracter exclusiv local, ci mai mult un caracter regional. Județul mai este cadrul principal prin care Statul își exercită activitatea periferică, deci Statul nu se poate dezinteresa de felul cum serviciile județene sunt organizate, cu atât mai mult cu cât majoritatea acestor servicii sunt întreținute direct de Stat.

Nu este suficient ca legile speciale să prevadă ca unele atribuții (sanitare, tehnice, etc.) ale administrației de Stat, vor fi exercitate de organele județene nici nu este practic ca organizarea serviciului local respectiv să fie prevăzută în legi speciale deosebite; aceste legi determină zona de competență a serviciilor județene, atât.

2. Nu se mai poate admite astăzi să se lase lațitudine adunărilor locale, înființarea sau desființarea serviciilor unităților importante cum sunt județele, nu se mai poate concepe posibilitatea de a avea 71 de tipuri de organizații deosebite în țară. Principiile raționalizării trebuie să se aplice și județelor ceea ce implică standardizarea organizării serviciilor județene. Firește dimensiunile serviciilor, numărul funcționarilor depind de importanța județului, de caracterul lui industrial sau agricol, elemente cari vor fi cântărite de administrațiile județene cari vor fixa importanța relativă a serviciilor obligatorii pe cale de regulament votat de consiliul județen și aprobat de Minister.

Dacă examinăm proiectul de Lege administrativă votat de Senat și cercetat de comisia administrativă a Camerei în toamna 1935, constatăm că singurele texte cari vorbesc de organizarea serviciilor administrațiilor locale sunt alineatele 2 și 3 din art. 141 și art. 142.

Alineatul 2 impune înființarea unui birou statistic, iar alineatul 3 are următoarea redacțiune.

Serviciile tuturor administrațiilor locale se vor stabili astfel încât administrațiile de aceeași ca-

tegorie să aibă un număr egal de funcționari, iar funcționarii să aibă la servicii similare aceleași grade și salarii”.

Această dispoziție va fi greu de îndeplinit deoarece administrațiile de aceeași categorie au dezvoltarea cerută de importanța orașului sau județului și îngăduită de resursele financiare.

Art. 142 contopește serviciile de arhitectură și inginerie ale orașului de reședințe și ale județului spre a forma un singur serviciu cu două secții: una de arhitectură, alta de inginerie.

Evident această dispoziție, foarte bună, sporește randamentul serviciului, adică scade cheltuielile de personal și de regie și permite o mai bună întreținerea a capitalurilor.

Dispoziția din art. 142 presupune existența serviciului care nu este prevăzut de nici un text.

Proiectul de lege prezintă deci o lacună: nu spune nici un cuvânt despre modul de organizare a serviciilor, nu prevede pentru județe nici un serviciu obligatoriu: capitolul II nici nu spune că comunele sunt ținute să înființeze serviciile lor pe cale de regulament, deci sunt orașe cari fără a călca legea pot foarte bine avea o administrație de fapt, neregulată de nici un text obligatoriu pentru toți.

Adunările deliberative județene izvorite din curente politice foarte diverse, vor putea să refuze organizarea de servicii fără ca autoritatea tutelară să poată învoaca un text legal obligatoriu.

Trebuie să distingem două categorii de servicii județene obligatorii: Serviciile de Stat desconcentrate și plătite de Stat și serviciile județene propriu zise.

Legea administrativă ar trebui să dispună ca pe lângă fiecare prefectură de județ să funcționeze următoarele servicii de Stat obligatorii:

1. Serviciul tehnic al drumurilor și al construcțiilor, care este comun (afară de unele excepții privitoare la municipii) cu orașul de reședință;
2. Serviciul sanitar;
3. Serviciul veterinar și zootehnic;
4. Serviciul învățământului.

Aceste servicii vor fi (ca și astăzi de altfel) alimentate din fonduri delegate de Stat cari figurează în bugetul județului. Competința acestor servicii este determinată prin legile speciale respective, iar organizarea și dezvoltarea lor stabilită printr'un acord între Stat și județ potrivit situației locale.

Pe de altă parte județele să fie obligate să înființeze și să organizeze cel puțin următoarele două servicii județene:

1. Serviciul administrativ;
2. Serviciul financiar și de contabilitate.

Aceste servicii sunt organizate pe cale de regulament județean și alimentate din fonduri proprii

ale județului.

Dacă mijloacele permit, județele pot înființa alte servicii.

Prin introducerea în lege a acestor dispoziții s'ar relua firul tradiției începute după Unire, tradiție întemeiată în țara noastră pe motive puternice.

(Extras din „Revista de Drept Public” Anul X, No. 3—4.)

NOTA REDACȚIEI: Art 141 și 142 din Proiectul de lege Administrativă au devenit, neschimbat, în urma votării proiectului art. 141 și 142 din noua Lege Administrativă din 27 Martie 1936.

Astfel fiind, judiciosul articol al D-lui Inspector-General Administrativ Iulian Peter, reprodus aci își păstrează pe deplin actualitatea.

Simplificarea contabilității comunale.

de Dimitrie I. ISAIU.

Voiu expune colegilor noțiunile de drept administrativ și financiar, indispensabile unui bun funcționar administrativ comunal, în care scop mă voiu strădui, de a face cunoscut cât mai limpede aceste noțiuni.

În cadrul acestui articol vreu să lănuiesc două chestiuni foarte importante în materie de contabilitate comunală, anume :

I. „Registru pentru înscrierea sumelor angajate la cheltueli”

II. „Avizul în scris al șefului de contabilitate, respective al notarului, la angajarea cheltuelilor”.

Legiuitorul prin dispozițiunile prevăzute de art. 52, alin. 3—6 din legea pentru organizarea finanțelor locale, prevede :

„Nicio angajare de cheltuială nu se poate fără ca în prealabil, să se ceară avizul în scris al șefilor de contabilitate, care sunt obligați să se pronunțe dacă există sau nu credite disponibile;

Pentru orice angajare de cheltueli peste creditele bugetare deschise, șeful autorității și șeful serviciului de contabilitate sunt solidari responsabili, imputându-li-se suma cu care au depășit acele credite;

Notarii sunt contabili șefi ai veniturilor și cheltuelilor comunelor rurale...

Șefii serviciilor de contabilitate sunt obligați să țină registre pentru înscrierea tuturor angajamentelor, pe fiecare articol bugetar în parte.”

Prin această dispozițiune legiuitorul din 1933 a intenționat, să asigure o cât mai perfectă administrare a finanțelor locale și un **control preventiv**, cât mai riguros, relativ la angajarea cheltuelilor, încredințând notarului, funcționar de specialitate în materie de contabilitate, atribuțiunea de contabilizare a veniturilor și cheltuelilor comunale.

Nu se putea o dispozițiune mai salutară, mai potrivită la manipularea finanțelor locale, decât cea expusă mai sus, necesitând însă în mod imperios o simplificare a operațiunilor de contabilitate comunală, anume:

Găsesc absolut de util, ca „Registru pentru înscrierea sumelor angajate la cheltueli”, să fie suprimat, și în locul lui, să se creieze două rubrici noi în „Registru partizi pentru înscrierea cheltuelilor după articole bugetare”, astfel partida „Credit”, să aibă următoarele rubrici :

Nr. curent, Nr. și data ordinului de angajare a cheltuelii, — Data achitării: luna, ziua. — N-rul ordonanței de plată achitată, — Nr. jurnalului în care s'a trecut ordonanța, — Specificarea ordonanței de plată achitată, — Suma achitată : Lei, B., — **Suma disponibilă.**

Deci, întru cât rubricile Registrului de angajare a cheltuelilor sunt identice cu ale Registrului partizi pentru cheltueli, cu singura distincțiune, că registrul de angajamente cuprinde cele două rubrici în plus, pe care eu le-aș adăuga la registrul partizi de cheltueli, fiind astfel scutiți de o muncă superfluă, dat fiind și faptul, că notarul le conduce toate scriptele de contabilitate comunală și astfel ar avea o oglindă clară, paralel ar fi cuprinse sumele achitate și sumele disponibile.

Preconizez introducerea rubricii : „N-rul și data ordinului de angajare a cheltuelii”, pentru a putea satisface dispozițiunile art. 54 din L. O. F. L. și art. 36 din L. C. P. relativ la perioada de angajare a cheltuelilor, iar rubrica: „Suma disponibilă”, pentru a satisface, respective a ținea seamă de dispozițiunea art. 52 din L. O. F. L.

Avizul în scris al notarului la angajarea cheltuelilor îl socot de prisos, întru cât notarul prin art. 52, alin. 5 din L. O. F. L. este solidar responsabil cu șeful autorității, respective cu primarul, pentru orice angajare a cheltuelii peste creditele bugetare deschise, încât semnătura notarului pe ordonanța de plată constituie o garanție a exercițiului acestui control, fiindcă el are latitudinea de a refuza și chiar refuză contrasemnarea ordonanțelor de plată, cari nu întrunesc condițiunile legale.

Biblioteca Enciclopedica Administrativă.

Știința dreptului este materia cea mai susceptibilă modificărilor, din nevoia de a se ține mereu la curent cu progresele societății, în toate ramurile de activitate omenească.

Dacă ne referim la dreptul administrativ, mai ales în epoca pe care o trăim, constatăm că necesitatea adaptării Statului la ritmul nou al timpului, a impus o legiferare laborioasă, caracterizată printr-o instabilitate exasperantă, provocată și aceasta de interesul perfecționării nouilor legi și adaptarea lor la spiritul și nevoile poporului român.

În labirintul acesta de legi și regulamente, prea des modificate, funcționarul de administrație este chemat să orienteze autoritatea și interesele populației, după aceste modificări, fiind făcut răspunzător de greșeli cu propria sa situație. El — funcționarul — este chemat să soluționeze zilnic numeroase și complicate chestiuni de drept, care sunt răspândite prin tot atât de numeroase legi, regulamente, instrucțiuni sau tratate de drept, pe care nu le are măcar la îndemână. Această lipsă îi îngreunează activitatea și-l pune adesea — pe nedrept — într-o lumină neplăcută, față de șefii săi ierarhici sau față de cetățenii, cari au nevoie de serviciile sale.

Este neîndoios că într-o astfel de situație, funcționarul cel mai capabil este expus să greșescă.

Noua lege pentru organizarea administrativă, votată anul acesta, sesizându-se de o astfel de situație, dispune ca toți funcționarii, aflați în serviciu, să fie chemați la cursuri de specializare, ceea ce este o inovație fericită, mai ales că prin acest mijloc se înlesnește și selecționarea.

Dar, spre a se putea aprecia adevărata capacitate a funcționarului, trebuie ca mai întâi acesta să aibă la dispoziție materialul necesar instruirii sale în vastă materie administrativă, veșnic în prefacere, ceea ce în realitate îi lipsește cu desăvârșire, pentru că într'adevăr: el n'are posibilitatea să colecționeze acel material vast de legi și regulamente, ce-l interesează, din cele 18 volume ale codului Hamangiu, nici doctrina din tratatele de drept, ceea ce este — să recunoaștem — greu și mai ales foarte costisitor, iar jurisprudența și formularele îi lipsesc cu totul.

De altă parte, dacă un străin, ar dori să cunoască administrația noastră din legi și doctrină,

n'ar avea posibilitatea, întrucât la noi nu există, ca în alte țări, colecții complete și sistematice ale materiei administrative.

Acest mare gol, de care administrația românească s'a resimțit atât de mult până în prezent, se umple acum, spre bucuria noastră, prin apariția valoroasei lucrări, „Biblioteca Enciclopedica Administrativă”, operă vastă, compusă din 3 volume, cu următorul cuprins :

1) Volumul I, de doctrină și anume : dreptul constituțional, dreptul administrativ, dreptul civil, dreptul penal (conform noului cod penal votat acum), procedura penală, procedura civilă, finanțe și statistică.

2) Volumul II, compus din legile și regulamentele de zilnică aplicație în administrație, împreună cu jurisprudența relativă a instanțelor judecătorești și administrative.

3) Volumul III, cu formularele necesare în vasta materia administrativă.

Biblioteca Enciclopedică Administrativă, este fructul muncii îndelungate a unor competențe bine repute în materie administrativă, în frunte cu eruditul om de administrație D-l **Theodor C. Marinescu**, fost secretar general al Ministerului de Interne, actualmente membru în Comitetul Central de Revizuire, în colaborare cu D-l **Petre Ștefănescu**, Inspector GI, administrativ, fost mult timp Director de Școală de Notari și Director General în Minister, D-l **Ilie Gănescu**, fost secretar general al Directoratului Ministerial Craiova, Inspector General ad-tiv și director general în Ministerul de Interne, autorul mult apreciatei lucrări din 1915 „Călăuza administrativă” și de Primpretorul **Marin N. Pașac**, pe care mulți dintre funcționarii administrativi îl cunosc din activitatea sa publicistică și administrativă.

Salutând cu tot entuziasmul acest mare eveniment administrativ, îmi fac o plăcută datorie aducându-l la cunoștința lumii administrative, pentru că el constituie un pas gigantic în opera de culturalizare administrativă și aduce un real și permanent folos funcționarilor mari și mici.

Dr. IOAN M. POPU,

Președintele Asoc. Gen. a Primpretorilor din România.

Drept Administrativ.

25. TAXE COMUNALE. ACȚIUNEA IN RESTITUIRE. Pentru restituirea taxelor ca ilegale partea nu-i nevoie să facă apel la impunere, legea contrib. dir. prevăzând numai taxe cari au la bază un regulament valabil sau o lege.

Restituirea se poate cere pe calea acțiunii după dreptul comun, pe câtă vremea nu s'a cerut anularea unui act administrativ de autoritate.

Asupra recursului făcut de Primăria Comunei Jadani în contra deciziunii Curții de Apel Timișoara S. I. Nr. C. I. 1396/929 dată în proces cu soția lui Nicolae Spiridon.

Având în vedere că din această deciziune și actele dela dosar se constată că soția lui Nicolae Spiridon a chemat în judecată înaintea Tribunalului Timișoara S. I-a pe Primăria Comunei Jadani spre a fi obligat la restituirea sumei de 91.547 lei redusă în cursul dezbaterilor la 44.369 lei încasată pe nedrept ca taxă comunală, iar Tribunalul prin sentință Nr. 1396/929 din 31 Ianuarie 1930 a respins acțiunea; că în contra acestei sentințe reclamanta a făcut apel care prin decizia atacată cu recurs, a fost admis și prin consecință pârâta a fost obligată să plătească reclamantei suma de lei 44.369.

Pentru a decide astfel Curtea de Apel argumentează că **comuna nu poate înființa noi taxe comunale, decât în baza unui regulament**, care în speță nu se dovedește că a existat astfel că taxele comunale în sumă de 44.369 lei au fost în mod ilegal puse în sarcina reclamantei și încasate dela dânsa; că reclamanta nu trebuia să pornescă procesul pe calea contenciosului administrativ, deoarece art. 1 nu obligă pe reclamantă în mod imperativ la acesta, iar de pe altă parte drepturile patrimoniale trebuie să fie validitate pe calea dreptului comun că deasemenea dacă reclamantă nu a făcut apel contra impunerii, nu o lipsește de dreptul de a pretinde înapoi ceea ce pe nedrept i s'a luat.

Având în vedere că contra acestei deciziuni Primăria a făcut recurs;

Având în vedere că prin aceste motive de casare recurentul susține, în rezumat, că numai cu violarea art. 180, p. 1 și 3 proc. civ. ard. și cu exces de putere Curtea de Apel a judecat în acest litigiu, deoarece fiind vorba de niște impozite contribuabilul avea deschisă calea prevăzută de legea contribuțiilor

directe la instanțele speciale arătate în această lege; că în orice caz restituirea sumelor din acțiune nu se putea obține decât pe calea contenciosului administrativ; că odată ce impunerea a rămas definitivă nu se mai putea ataca azi fără a se viola principiul autorității lucrului judecat și în fine că a săvârșit omisiunea esențială prin aceea că nu s'a ocupat de apărarea invocată că plata s'a făcut benevol așa, că nu mai poate cere restituirea lor.

Având în vedere că din decizia atacată cu recurs se constată că recurenta în fața Curții de Apel a susținut că intimata trebuia să pornească procesul numai pe calea contenciosului administrativ și că trebuia să facă apel contra impunerii.

Considerând că întrucât în fața acestei Inalte Curții nu se pot aduce în discuțiune decât chestiunile ce au fost invocate și dezbătute în fața instanțelor de fond, urmează că numai motivele de casare în legătură cu aceste două chestiuni cată a fi examinate pe câtă vreme celelalte motive de casare, prin care se aduc în discuțiune chestiuni noi, trebuie respinse fără a mai intra în cercetarea lor.

Având în vedere că este necontestat că taxele a căror restituire se cere, sunt ilegale, nefiind puse în baza unei legi sau unui regulament aprobat — ca atare intimata nu era obligată să facă apel la această impunere, legea contribuțiilor directe presupunând numai taxele ce au la bază un regulament valabil sau o lege; că apoi întrucât prin acțiunea s'a cerut restituirea unei sume de bani percepută fără nici un temel legal, iar nu anularea unui act administrativ de autoritate, rezultă că bine Curtea de Apel a stabilit că intimata numai pe calea dreptului comun, iar nu pe cea a contenciosului administrativ putea să-și valorifice această pretențiune.

Că astfel fiind recursul în întregime este nefondat și prin consecință câtă a fi respins.

(Cas. III. Dec. 1261 din 2 Iulie 1935; Dos. 1576-1933; Președinția d-lui Consilier C. Crăciunescu).

26. LEGEA CONTABILITĂȚII PUBLICE. Cumpărare de mobilier pentru diferite școli primare de către un revizor școlar fără aprobarea prealabilă și delegațiunea Ministerului Instrucțiunii. Călcarea formelor prescrise de legea contabilității. Răspun-

derea personală a revizorului. Art. 63 și urm. din legea contabilității publice.

În art. 63 din legea contabilității se prevede că legea anuală de finanțe deschide creditele necesare pentru cheltuelile fiecărui exercițiu, iar alocațiile pentru materiale se vor socoti ca maximale și nu se vor putea spori, decât în cazuri cu totul excepționale și numai în condițiunile legii contabilității.

Conform art. 64 miniștrii nu pot să sporească prin nici o sorginte suma creditelor afectate la cheltuelile ministerelor respective, iar dacă eventual după votarea bugetului s'ar naște necesitatea unor cheltueli speciale de administrație și control va trebui să se ceară deschiderea unor credite extraordinare pentru acoperirea lor.

În art. 70 care se ocupă de alocațiile bugetelor interioare prevăzute de art. 67, adică de bugetele fiecărui minister întocmit pe servicii centrale și exterioare, se adaugă că acestea vor putea fi puse la dispoziția ordonatorilor secundari prin ordonanțe de delegație lunare sau anuale, după natura lor, iar pentru cheltuelile a căror angajare nu se poate prevedea dela începutul anului financiar și cari totuși se fac în serviciile exterioare, se vor putea emite ordonanțe de delegație treptat cu nevoia simțită în cursul anului, pe baza aprobărilor date de miniștrii respectivi, cari vor trebui să poarte viza consilierilor.

Privitor la condițiunile în care se poate contracta, articolul 79 dispune că nu se poate face niciun angajament fără un credit prealabil deschis, iar miniștrii nu pot, nici chiar sub a lor răspundere, să contracteze îndatoriri de cheltueli peste creditele deschise; angajarea cheltuelilor trebuie făcută după natura lor în cursul anului bugetar și la datele când este siguranță că lucrarea va fi terminată la termenele stabilite prin art. 36.

În privința creditelor delegate fiecărui ordonator secundar, art. 71 prevede că sub niciun motiv acestia nu vor putea să depășească suma creditelor delegate nici cota lunară de repartițiune, potrivit art. 134; numai în baza unui ordin special dat după aprobarea prealabilă a Ministerului de Finanțe, cota lunară prevăzută la un articol poate fi depășită.

Din cuprinsul dispozițiilor legii contabilității publice rezultă că revizorul școlar nu a avut dreptul ca să angajeze ministerul, al cărui organ în subordine era, intrucât chiar și în cazul când pentru cheltuelile de material ar fi existat deja credite ordinare deschise sau înscrise în buget, încă și în acest caz revizorul școlar nu putea el singur și cu dela sine putere să angajeze ministerul și să-l oblighe la plata sumei convenite prin contractul de furnitură semnat de dânsul fără delegație, fiindcă, în prealabil,

era dator să înainteze un raport detaliat ministerului cerând aprobarea, și numai după ce ar fi obținut aprobarea, el putea să semneze valabil contractul în numele ministerului și să efectueze lucrarea aprobată.

Rațiunea pentru care legiuitorul a impus prin art. 71 măsura aprobării prealabile a fost aceea, ca pentru o mai bună întrebuințare a banilor publici, autoritățile în subordine să nu investească printr-o rea sau nepricepută administrațiune cheltueli inutile, împovărătoare, disponibilitățile înscrise la capitolele respective ale bugetului departamentului, votat de parlament.

(Cas. III. Dec. Nr. 711 din 9 Aprilie 1935. Preș. d-lui **O. Băleanu**, consilier).

NOTA.

Deslegarea problemei de a se ști dacă Statul poate fi angajat și obligat la plata sumelor datorate pentru materiale furnizate autorităților publice cu nerespectarea formelor prescrise de legea Contabilității publice de către prepuși săi, depinde de prizma prin care se privește chestiunea:

Într'adevăr, într-o primă părere se poate susține că din moment ce se furnizează material insușiunilor publice care chiar le folosește, de cele mai multe ori, rezultă că pentru această autoritate, oricum ar fi, totuș este un profit, chiar dacă cerințele formale ale legii nu sunt satisfăcute, iar pe de altă parte pentru furnizor este diminuare a patrimoniului său, un prejudiciu, în sensul obicinuit al cuvântului, așa fiind este logic, moral și natural ca cel ce a procurat materiale administrației, să fie despăgubit ce cel ce profită, adică Statul.

Prin aceasta se face aplicațiune înaltului principiu de echitate după care nimănui nu-i este îngăduit a se îmbogăți în detrimentul altuia (îmbogățirea fără cauză), principiu ce dă naștere la acțiunea „de în rem verso” a Dreptului Roman, adoptată ulterior în dreptul modern de toate popoarele civilizate în jurisprudența și doctrina lor.

Chestiunea ce ne preocupă a primit totuș o soluționare contrară de unele instanțe judecătorești prin stricta aplicare a Legii Contabilității Publice care îngreudește în anumite forme deschiderea creditelor afectate furniturilor de materiale necesare Administrațiilor Publice. În această jurisprudență contrară s'a prevalat caracterul de ordine publică a Legii Contabilității Publice, al cărei neobservare ar periclitat bugetul Statului, instanțele hotărând că alari acțiuni îndreptate împotriva Statului cată a fi respinse, pe motivul că nu Statul ci funcționarul care a făcut comanda este responsabil având în vedere că cel ce a contractat în asemenea condițiuni, adică fără respectarea formalităților prevăzute de Legea

Contabilității publice, se găsește în culpă, nefiind destul de diligent spre a observa dacă acea contractare este validă sau nu.

Menționăm că Inalta noastră Curte de Casațiune și Justiție s-a pronunțat diferit la scurt interval de timp astfel în sensul admiterii acțiunii de îmbogățire fără cauză (vezi: Decizia No. 1125 din 5 Iunie 1934, Cas. S. III-a, în Revista de Drept Comercial și Studii Economice, 1934 p. 759, iar în sensul respingerii, afară de deciziunea de față, vezi: I. Dec. din 27 Martie 1934 în Pand. Rom. 1935. 3. 61; Curtea de Apel Timișoara s. II-a, Dec. No. 130/1933 din 31 Mai 1934, publicată în Jurisprudența Curților de Apel din Ardeal, No. 22/1934.)

Vedem deci că sunt motive puternice de echitate, care militează în favorul primei teze și mai

ales pentru ipoteza unui proces pornit împotriva Statului de către funcționarul ce comandase furniturile pe seama vre-unei Administrație Publice-care folosește acele furnituri și le are prezente în inventarul său-în urma condamnării acelui funcționar de a plăti furniturile comandate fără respectarea dispozițiilor legii.

Totuși, față de caracterul de ordine publică a legii contabilității publice și a textelor categorice a acestei legi, soluțiunea dată prin deciziunea ce adnotăm este cea legală, considerațiunile de echitate închinându-se față de litera strictă a legii. Dura lex sed lex!

Alex. Șt. Constantinescu
jude-consilier.

**Se găsește la administrația revistei:
„Administrația Română” în Timișoara I.
Str. 10 Maiu 3, Regulamentul pentru taxe
și impozite comunale întocmit conform
Legii noi administrative.**

P r e ț: 20 Lei.

O CARTE DE MARE UTILITATE PRACTICĂ „INDREPTAR ADMINISTRATIV”

Colaboratorul revistei noastre, Dl. Alexandru I. Movilă, prim-prefor, va scoate incurând de sub tipar lucrarea cu titlul: „INDREPTAR ADMINISTRATIV” — „activitatea practică a autorităților locale” —, cu următorul cuprins: 1) **Noua lege administrativă** cu un comentariu în text; 2) **Index alfabetic** la lege; 3) **Regulamente comunale model** redactate conform noii legi privitoare la: organizarea serviciilor comunale, impozite și taxe comunale, paza de zi și de noapte în comună, paza campului, edilitate, igienă și salubritate publică, târguri și bălciuri, circulație, etc.; 4) **Generalități** privitoare la organizarea comunelor; 5) **O privire istorică asupra administrației locale române**; 6) **Structura și activitatea consiliului comunal**.

Este unica lucrare în acest fel, care redă în afară de textul noii legi administrative comentat și: un index alfabetic la lege cât mai complet, regulamente comunale tip, generalități privitor la organizarea comunelor și o privire istorică asupra administrației locale române.

Autorul și-a dat toată silința și n'a cruțat nici un sacrificiu să poată pune la dispoziția funcționarilor administrativi un manual folositor, de o cât mai mare utilitate practică.

Prin conținutul ei, lucrarea înfățișează administrația sub mai toate aspectele ei și este menită să vină în ajutorul organelor administrative cu toate îndrumările practice necesare, cum și cu noțiuni de organizare, care înlesnesc înțelegerea și aplicarea legii.

Este știut că numai prin cunoașterea amănunțită a legilor a căror aplicare se cere se va putea pași la îndreptarea administrației noastre și la schimbarea mentalității administratorilor. Deasemenea, sunt indeajuns de cunoscute greutățile întâmpinate de funcționarii administrativi în lipsa unui îndreptar de orientări practice.

Iată de ce, autorul s'a străduit să prezinte organelor administrative un îndreptar cu atâtea îndrumări practice necesare, iar lucrarea D-sale umple un gol de mult simțit în literatură noastră administrativă, pentru care merită laude neprecupețite.

Fiind o lucrare de absolută utilitate, nu numai organelor administrative, dar chiar oricărui cetățean, o recomandăm cu toată căldura.

„Administrația Română”

(Condițiuni de procurare: Un exemplar cu circa 400 pagini costă 150 Lei. Pentru comenzi de 8 exemplare se trimite un exemplar **gratuit**. La fiecare exemplar achitat anticipat se acordă o reducere de 15% (în acest caz un exemplar costă 130 Lei). Comenzile se vor adresa direct autorului: **Pretura pl. Comloș, Jud. Timiș-T.** Expedierea se face contra ramburs. La fiecare exemplar se află anexat un **act justificativ** reprezentând costul lucrării.)